

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 9-10 grudnia 2018 r. na kierunku

finanse i rachunkowość

prowadzonym

na Wydziale Zarządzania

Politechniki Częstochowskiej

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	9
Dobre praktyki	10
Zalecenia	10
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	10
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	10
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	21
Dobre praktyki	22
Zalecenia	22
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	22
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	30
Zalecenia	30
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	33
Dobre praktyki	33
Zalecenia	33
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	35
Dobre praktyki	35
Zalecenia	35
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	36
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	36

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	39
Dobre praktyki	40
Zalecenia	41
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	41
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	41
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	42
Dobre praktyki	42
Zalecenia	42
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	42
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	43
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	47
Dobre praktyki	47
Zalecenia	47
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	47
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel, członek PKA
członkowie:

1. dr hab. Wiesław Ciechomski – członek PKA
2. prof. dr hab. Jarosław Witkowski – ekspert PKA
3. prof. Bogusław Grużewski – ekspert PKA ds. umiędzynarodowienia
4. mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
5. Tomasz Tokarski – ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Wizytacja na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej na kierunku *finanse i rachunkowość* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019, a dokonywanych po ocenie instytucjonalnej. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy. Ocena instytucjonalna dokonana na Wydziale Zarządzania zakończyła się wydaniem pozytywnej oceny kształcenia prowadzanego na tym Wydziale (Uchwała Prezydium Nr 208/2013 z dnia 25 kwietnia 2013 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny programowej obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, przedstawicielami Kół Naukowych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Finanse i rachunkowość	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia Studia II stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne / Niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	nauki ekonomiczne/ nauki o zarządzaniu (wiodące), finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 sem. 180 ECTS/4 sem. 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	Studia I stopnia - 4 tygodnie 6 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Studia I stopnia: <i>Finanse i bankowość, Analityk finansowy, Rachunkowość, Inwestycje i nieruchomości, Systemy informatyczne w finansach i rachunkowości</i> Studia II stopnia: <i>Finanse i bankowość, Rachunkowość, Analityk finansowy, Inwestycje i nieruchomości, Nowe usługi biznesowe</i>	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat/magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	703	295
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	Studia I stopnia 1830 Studia II stopnia 1320	Studia I stopnia 1149 Studia II stopnia 783

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1.Koncepcja kształcenia

1.2.Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku studiów

1.3.Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Strategia rozwoju Politechniki Częstochowskiej obejmuje siedem celów strategicznych: *Kształcenie, Badania naukowe, Zasoby ludzkie, Infrastruktura i jej wyposażenie, Finanse, Zarządzanie, Marketing*, dla których opracowano szczegółowy program działań.

Misja i strategia rozwoju Wydziału Zarządzania na lata 2016-2020 wpisuje się w misję i strategię Politechniki Częstochowskiej. Misją Wydziału Zarządzania jest stwierdzenie *Scientia nulla res praestantior* („Nie ma nic cenniejszego od wiedzy”). Strategia Wydziału realizowana jest dla obszarów, które wskazano w uczelnianej strategii, tj.: kształcenie, badania naukowe, zasoby ludzkie, infrastruktura i jej wyposażenie, finanse, zarządzanie, marketing. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest w pełni zgodna z misją i strategią.

Kierunek *Finanse i Rachunkowość* w całości jest przyporządkowany do jednej dyscypliny – finanse, w której kadra wydziału ma znaczący dorobek naukowy. Prowadzenie kierunku *finanse i rachunkowość* jest w pełni zgodne z planami rozwoju naukowego Wydziału.

Kierunek *finanse i rachunkowość* należy do najpopularniejszych kierunków w uczelniach ekonomicznych w Polsce. Duże zapotrzebowanie na absolwentów kierunków poruszających się w obrębie nauk ekonomicznych wynika z trwałych tendencji budowy silnych kadr dla przedsiębiorstw, banków jak i administracji publicznej. Wydział Zarządzania kształci kadry znajdujące zatrudnienie w lokalnych i ogólnopolskich instytucjach, organizacjach i przedsiębiorstwach. Wydział realizuje program studiów, dostosowywany do zmieniających się wymogów rynku pracy.

Ofertę dydaktyczną Wydział Zarządzania dostosowuje do potrzeb rynku, zgłaszanych przez funkcjonującą przy nim Radę Doradczą Przedstawicieli Biznesu, zrzeszającą liderów biznesu głównie z województwa śląskiego. Podstawowym celem organizowanych dwa razy do roku spotkań z przedstawicielami biznesu jest opiniowanie nowych kierunków studiów oraz nowych specjalności oferowanych przez Wydział Zarządzania. Proces dostosowania specjalności do potrzeb rynku pracy zaowocował ich szerokim spektrum, i tak 4 specjalności realizowane na studiach I i II stopnia: *Finanse i bankowość, Rachunkowość, Analityk finansowy, Inwestycje i nieruchomości*, jedna tylko I stopnia: *Systemy informatyczne w finansach i rachunkowości*, podobnie jedna tylko studia II stopnia: *Nowe usługi biznesowe*.

Szerokie spektrum działalności biznesowej członków Rady pozwala na właściwą ocenę szans absolwentów kierunku *finanse i rachunkowość* na podjęcie pracy, zgodnie z aktualnymi wymaganiami rynku.

1.2.

Badania naukowe realizowane na Wydziale Zarządzania wspierają proces kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*. Dorobek naukowy kadry prowadzącej kierunek dotyczy w szczególności następujących tematów: zarządzanie publiczne oraz prawne aspekty działalności gospodarczej, technologie informacyjne w zarządzaniu organizacjami, finansowe i strategiczne uwarunkowania zarządzania przedsiębiorstwami, badania nad kluczowymi czynnikami

procesów rozwoju lokalnego i regionalnego, monitoring ekonomiczny w zarządzaniu przedsiębiorstwem oraz strategii transformacji współczesnych przedsiębiorstw.

Do wyszczególnionych prac badawczych prowadzonych przez pracowników Wydziału Zarządzania bezpośrednio odnoszą się również efekty kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*.

W związku z przytoczonymi badaniami Wydział uzyskał w 2017 roku kategorię naukową **A** w procesie parametryzacji za lata 2013-2016. Wydział jest wydawcą dwóch czasopism na liście B MNiSW, których tematyka związana jest z problemami zarządzania: „Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie” (7 punktów) oraz „Polish Journal of Management Studies (PJMS)” (9 punktów), które to czasopismo „PJMS” jest indeksowane w bazie Scopus i Emerging Sources Citation Index (Web of Science);

Wydział Zarządzania Politechniki Częstochowskiej posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. W latach 2012 - 2018 stopień doktora uzyskało 22 pracowników, 12 pracowników stopień doktora habilitowanego oraz 3 pracowników tytuł profesora.

1.3.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość* dla studiów pierwszego stopnia zostały przyjęte Uchwałą nr 404/2011/2012 Senatu Politechniki Częstochowskiej z dnia 27 czerwca 2012 roku w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków studiów *finanse i rachunkowość* w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia o profilu ogólnoakademickim, natomiast Uchwałą nr 185/2014/2015 z dnia 17 grudnia 2014 roku w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków studiów *finanse i rachunkowość* w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych II stopnia o profilu ogólnoakademickim na Wydziale Zarządzania.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscyplin: *finanse* oraz *nauki o zarządzaniu* jako dyscypliny podstawowej. Kształcenie na obydwu poziomach studiów realizowane jest w ramach profilu ogólnoakademickiego.

Efekty kształcenia na pierwszym stopniu studiów obejmują 19 efektów w zakresie wiedzy, 20 efektów w zakresie umiejętności oraz 11 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Dla studiów drugiego stopnia przyjęto 16 efektów w zakresie wiedzy, 18 efektów w zakresie umiejętności oraz 11 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Także w tym przypadku wskazano dla wszystkich efektów kierunkowych ich odniesienia do efektów kształcenia z obszaru nauk społecznych dla kwalifikacji odpowiednio pierwszego i drugiego stopnia.

W sylabusach przedmiotów określone zostały szczegółowe efekty kształcenia stanowiące rozwinięcia efektów kierunkowych. Efekty te zostały sformułowane w trzech zakresach: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. W każdym przypadku wskazane są powiązania szczegółowych efektów kształcenia z kierunkowymi efektami kształcenia przyjętymi dla ocenianego kierunku studiów.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów pierwszego stopnia zakłada przygotowanie studentów do prowadzenia badań, a w odniesieniu do studiów drugiego stopnia udział w badaniach. W celu realizacji tych zadań wśród kierunkowych efektów kształcenia zostały przyjęte takie, które nastawione są na przekazywanie pogłębionej wiedzy oraz rozwijanie umiejętności wykorzystania narzędzi stanowiących warsztat badacza naukowego z obszaru zarządzania, niezbędnych do przygotowania prowadzenia samodzielnych badań oraz interpretacji zależności występujących w naukach o zarządzaniu jako dyscyplinie naukowej. Są to m.in. efekty w zakresie umiejętności analizy zjawisk w obszarze zarządzania organizacjami, stosowania metod i technik gromadzenia i analizowania danych rynkowych, umożliwiających

analizę struktur i relacji społeczno-gospodarczych oraz zjawisk i procesów rynkowych wpływających na osiąganie celów przez przedsiębiorstwa i inne instytucje, umiejętności stawiania prostych hipotez badawczych oraz ich weryfikacji, a także wykorzystania narzędzi statystycznych.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia określone zostały w sposób jasny i zrozumiały dla odbiorców zawartych w nich informacji, w szczególności dla studentów i pracodawców. Dla opisu efektów kształcenia posłużono się terminologią odpowiadającą dziedzinie nauk ekonomicznych i dyscyplinie finanse i nauk o zarządzaniu oraz dyscyplinom pokrewnym, których terminologie są wykorzystywane na ocenianym kierunku studiów, to jest ekonomii czy prawa.

Realizacja programu studiów stwarza realną możliwość osiągnięcia kierunkowych i szczegółowych efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. Przejrzysty sposób sformułowania efektów pozwala na ich skuteczną weryfikację za pomocą narzędzi stosowanych w ramach poszczególnych przedmiotów.

W programie kształcenia studiów pierwszego stopnia został sformułowany efekt kształcenia w zakresie umiejętności, który przewiduje nabycie przez absolwenta kierunku *finanse i rachunkowość* umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego. Natomiast w programie kształcenia studiów drugiego stopnia ujęto odpowiednio efekt kształcenia, który przewiduje nabycie umiejętności językowych zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+.

Efekty kształcenia dla obydwu form studiów, tj. stacjonarnych i niestacjonarnych, są takie same. Odnosi się to zarówno do studiów pierwszego jak i drugiego stopnia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kierunek studiów *finanse i rachunkowość* został przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, efekty kształcenia odnoszą się do dziedziny nauk ekonomicznych i dwóch dyscyplin: *finanse* i *nauki o zarządzaniu*. Takie osadzenie efektów kształcenia kierunku *finanse i rachunkowość*, w dwóch dyscyplinach nauk ekonomicznych jest właściwe ze względu na ściśle powiązanie wykładanych treści i proponowane specjalności.

Kierunek *finanse i rachunkowość* odpowiada także wizji Wydziału, która zakłada silną jego pozycję kierunku na arenie krajowej oraz międzynarodowej, m.in. poprzez uwzględnianie w procesie kształcenia (programach studiów wszystkich poziomów) zmian w otoczeniu gospodarczym, najnowszych kierunków rozwoju i osiągnięć nauki, a także zapotrzebowania rynku pracy.

O sile naukowej kadry Wydziału Zarządzania świadczy posiadanie uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinie nauk o zarządzaniu oraz kategoria A przyznana Wydziałowi. Duży udział studentów w badaniach świadczy o silnych powiązaniach procesu kształcenia z prowadzonymi badaniami naukowymi.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne z efektami kształcenia określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla obszaru nauk społecznych w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego, do którego został przyporządkowany kierunek. Liczba efektów kierunkowych jest wystarczająca, co pozwoliło na odpowiednie rozbudowanie ich treści. Dotyczy to obydwu poziomów kształcenia.

Szczegółowe efekty kształcenia zostały sformułowane dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia i są spójne z efektami kierunkowymi. Spójność ta została wskazana w sylabusach przedmiotów i macierzach powiązań efektów szczegółowych z kierunkowymi.

W zbiorze efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów uwzględnione zostały efekty kierunkowe i przedmiotowe związane z pogłębioną wiedzą i umiejętnościami

niezbędnymi do prowadzenia działalności badawczej w dyscyplinach nauki, do których został przyporządkowany kierunek. Realizacja tych efektów pozwala na przygotowanie studentów pierwszego stopnia do prowadzenia działalności badawczej, a na studiach drugiego stopnia do udziału w niej.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane są w sposób przystępny, z zastosowaniem terminologii odpowiadającej dyscyplinom nauki, do których przyporządkowano kierunek studiów. Sposób ich sformułowania pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji stopnia realizacji każdego z efektów.

Dla obydwu poziomów kształcenia sformulowano odpowiedni efekt kierunkowy i efekty przedmiotowe odnoszące się do języka obcego. Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są takie same dla obydwu ich form – stacjonarnej i niestacjonarnej.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

brak

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Oceniany kierunek finanse i rachunkowość to jeden z flagowych kierunków Uczelni. Studiuje na nim około 1000 studentów. Atutem kształcenia jest bogata paleta specjalności:

a) na studiach I stopnia:

- Finanse i bankowość;
- Analityk finansowy;
- Rachunkowość;
- Inwestycje i nieruchomości;
- Systemy informatyczne w finansach i rachunkowości;

b) na studiach II stopnia:

- Finanse i bankowość;
- Analityk finansowy;
- Rachunkowość;
- Inwestycje i nieruchomości;
- Nowe usługi biznesowe.

Jak wynika z powyższego zestawienia nazwy 4 spośród 5 specjalności na studiach I i II stopnia są identyczne. Nowe specjalności wprowadzono:

-na studiach I stopnia „Systemy informatyczne w finansach i rachunkowości” w bieżącym roku akademickim;

-na studiach II stopnia „Inwestycje i nieruchomości” w roku akademickim 2013/2014.

Wykaz specjalności, które są aktualnie uruchomione zawarto w poniższym zestawieniu.

Wyszczególnienie	Liczba grup dziekańskich na ostatnim roku studiów	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Studia I stopnia		
Finanse i bankowość	1	1
Inwestycje i nieruchomości	1	
Rachunkowość	3	1
Studia II stopnia		
Finanse i bankowość	1	1
Inwestycje i nieruchomości	1	
Rachunkowość	2	2
Nowe usługi biznesowe.	1	

Oferta kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość przewiduje studia na I i II stopniu zarówno w trybie stacjonarnym jak i niestacjonarnym. Studenci dokonują wyboru specjalności na drugim roku na studiach I stopnia.

Program trzyletnich studiów licencjackich, podczas których student zdobywa 180 punktów ECTS, opiera się na modułach zajęć. Większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych jest realizowana w semestrach I, II i III. Program studiów obejmuje obowiązkowy dla wszystkich studentów moduł przedmiotów podstawowych. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych realizowane są identyczne moduły przedmiotów. W programie studiów zachowano właściwe następstwo poszczególnych modułów zajęć. Przedmioty specjalnościowe realizowane są w semestrze V i VI. Praktyka zawodowa w wymiarze 120 godzin i 6 ECTS odbywa się na IV semestrze studiów. Przyjęte w planie studiów wymiary godzin dla poszczególnych przedmiotów oraz modułów pozwalają na realizację założonych celów kształcenia. Sekwencja zajęć jest prawidłowa. Wycenę poszczególnych modułów zajęć w punktach ECTS zawarto w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	I stopień stacjonarne	I stopień niestacjonarne	II stopień stacjonarne	II stopień niestacjonarne
Moduł treści podstawowych	39	44	23	23
Moduł treści kierunkowych	49	52	19	19
Moduł treści dodatkowych do wyboru	29	22		
Moduł treści ogólnych, w tym humanistyczne	14	10	31	31
Moduł treści na specjalności do wyboru	27	30	30	30
Przedmiot ogólnowydziałowy do wyboru	2	2	2	2
Moduł inne wymagania, tj. seminaria, proseminaria, przygotowanie do pracy dyplomowej, praktyki zawodowe	20	20	15	15

Zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym w celu uzyskania dyplomu ukończenia studiów I stopnia student musi zdobyć co najmniej 180 punktów ECTS, a na studiach II stopnia co najmniej 120 pkt ECTS. Program kształcenia obowiązujący na kierunku finanse

i rachunkowość jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów.

Jeśli chodzi o moduły zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, to bezpośredni kontakt realizowany jest na wykładach, ćwiczeniach, projektach, laboratoriach, seminariach, egzaminach, konsultacjach i wynosi:

- I stopień studia stacjonarne – 2421 godzin, co stanowi 53,7% wszystkich godzin;
- I stopień studia niestacjonarne – 1595 godzin, co stanowi 35,3% wszystkich godzin;
- II stopień studia stacjonarne – 1697 godzin, co stanowi 56,5% wszystkich godzin;
- II stopień studia niestacjonarne – 1128 godzin, co stanowi 37,6% wszystkich godzin.

Moduły zajęć związanych z badaniami naukowymi wynoszą:

- I stopień studia stacjonarne – 110 ECTS, co stanowi 61,1% liczby punktów ECTS;
- I stopień studia niestacjonarne – 120 ECTS, co stanowi 66,7% liczby punktów ECTS;
- II stopień studia stacjonarne – 72 ECTS, co stanowi 60,0% liczby punktów ECTS;
- II stopień studia niestacjonarne – 72 ECTS, co stanowi 60,0% liczby punktów ECTS.

Dodatkowo studenci uczęszczają na: seminarium dyplomowe, proseminarium dyplomowe, 4-tygodniowe praktyki zawodowe oraz przygotowują się do egzaminu dyplomowego i pisania pracy dyplomowej. W opinii studentów treści kształcenia są ściśle związane z prowadzonym kierunkiem studiów oraz dobrane tak, aby umożliwić realizację założonych efektów kształcenia i sprostać oczekiwaniom rynku pracy.

Na studiach licencjackich i magisterskich zadeklarowane efekty kształcenia zostały przypisane do dyscypliny nauk o zarządzaniu i dyscypliny finanse. Z punktu widzenia doboru metod i treści w programie studiów jest to rozwiązanie właściwe. Niezbędna jest jednak refleksja władz dziekańskich nad przypisaniem ocenianego kierunku w przyszłości do nowych dyscyplin naukowych, przewidzianych przepisami nowej ustawy o szkolnictwie wyższym.

Program kształcenia i zawarty w nim opis efektów kształcenia, określony przez zespół pracowników odpowiedzialnych za kierunek finanse i rachunkowość, został zaakceptowany przez Radę Wydziału Zarządzania oraz Senat Politechniki Częstochowskiej i jest zgodny z poprzednio obowiązującymi Krajowymi Ramami Kwalifikacji (KRK). Od nowego roku akademickiego (tj. 2019/2020) będzie obowiązywał program kształcenia zgodny z Polską Ramą Kwalifikacji (PRK). Z perspektywy studentów wizytowanego kierunku realizowany program kształcenia jest odpowiedni i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Zajęcia realizowane są z zastosowaniem zróżnicowanych metod nauczania. W programie studiów ważne miejsce zajmują te formy zajęć, które pozwalają na rozwiązywanie konkretnych problemów menedżerskich i zadań praktycznych oraz na indywidualizację pracy studenta. Warto podkreślić szerokie spektrum metod kształcenia wykorzystywanych przez nauczycieli akademickich oraz ich dostosowanie do specyfiki przedmiotów, form zajęć i realizowanych treści programowych. Najczęściej stosowane metody i techniki kształcenia to metody problemowe, aktywizujące, eksponujące i praktyczne, wśród których można wymienić następujące: wykład połączony z prezentacją multimedialną, ćwiczenia praktyczne pobudzające kreatywność i twórcze myślenie, ćwiczenia laboratoryjne, metoda projektowa, analiza studiów przypadków (case study), metody programowe z użyciem komputera, praca w zespołach zadaniowych, praca w małych grupach, dyskusje panelowe oraz konsultacje indywidualne w zakresie omawianych zagadnień. Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, iż stosowane metody kształcenia urozmaicają prowadzone zajęcia, umożliwiają wszystkim studentom (w tym także niepełnosprawnym) czynny w nich udział, aktywizują ich do samodzielnej pracy i pobudzają ich kreatywność, umożliwiają samodzielne rozwiązywanie problemów, angażują ich w proces zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili pozytywną opinię na temat realizowanych zajęć w odniesieniu do osiągania efektów kształcenia. Szczególnie korzystnie ocenili zajęcia z następujących przedmiotów: Podstawy pracy z systemem SAB, Prawo finansowe, Rachunkowość zarządcza, Sprawozdawczość finansowa i Zaawansowana rachunkowość finansowa. Słabo natomiast ocenili zajęcia z przedmiotu Metoda prognozowania procesów na rynkach finansowych.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono protokoły ocen z przedmiotów przewidzianych programem studiów. Generalnie struktura ocen jest prawidłowa. Dobrą praktyką jest załączanie do każdego protokołu procentowej struktury ocen uzyskanych przez studentów danej grupy. Przykładowa struktura ocen z egzaminu z Rachunkowości (studia stacjonarne I stopnia 2017/2018, I termin) przez 154 studentów była następująca: bdb 14%; db+ 22%; db 30%; dst+ 8%; dst 10%; ndst 16%. Zdarzają się jednak przedmioty, w przypadku których zaobserwowano zawyżanie ocen. Dotyczy to np. sytuacji, gdy studenci uzyskali ponad 70% ocen bardzo dobrych: „Finanse międzynarodowe”, czy „Informatyczne systemy finansowo-księgowe”.

Organizacja procesu kształcenia jest generalnie prawidłowa. Liczebność grup studenckich jest generalnie odpowiednio skorelowana z formami zajęć dydaktycznych i umożliwia realizację przewidzianych dla nich efektów kształcenia. Zajęcia odbywają się zgodnie z harmonogramem organizacji roku akademickiego. Plany studiów nie zawierają nadmiernej liczby okienek ani zbyt długich bloków zajęć prowadzonych przez jednego nauczyciela akademickiego. Na studiach niestacjonarnych zajęcia odbywają się w godzinach 8.15-18.15 z zachowaniem półgodzinnej przerwy w porze obiadowej. Zajęcia są tak planowane, aby studenci nie mieli zbędnych okienek ani bloków zajęciowych dłuższych niż trzygodzinne z jednym wykładowcą. Liczba zjazdów jest adekwatna do potrzeb dydaktycznych i wynosi 8-10 w zależności od semestru studiów. Jak już wspomniano są to generalnie maksymalnie trzygodzinne bloki zajęć, ale niekiedy zdarzają się też bloki sześciogodzinne, co nie jest rozwiązaniem właściwym z uwagi na niewielką percepcję przekazywanych treści. Trzeba przy tym nadmienić, że na studiach stacjonarnych taka niekorzystna sytuacja nie występuje – studenci mają maksymalnie 4 godziny zajęć z tym samym wykładowcą.

Studenci wizytowanego kierunku wyrazili pozytywną opinię dotyczącą planu studiów oraz harmonogramu zajęć. Podkreślali, że zajęcia dydaktyczne są planowane z uwzględnieniem ich oczekiwań oraz z zachowaniem dogodnych warunków do nauki. Pozytywnie ocenili liczebność grup studenckich w kontekście prowadzonych zajęć dydaktycznych. Aczkolwiek w opinii Zespołu Oceniającego znacznej redukcji wymaga liczebność grup seminaryjnych.

Ważnym elementem kształcenia na wizytowanym kierunku jest odbycie przez studenta praktyki zawodowej. Wszelkie kwestie związane z praktykami zostały uregulowane w dokumencie PS-6 „Procedura organizacji i zaliczania praktyk zawodowych”. Dokument ten precyzuje obowiązki i kompetencje kierunkowego i zakładowego opiekuna praktyk, zasady i terminy sporządzania sprawozdania z praktyk, postanowienia szczegółowe zawarte w Regulaminie Praktyk Studenckich.

Praktyka przewidziana jest w programie studiów I stopnia (na studiach II stopnia praktyk nie ma). Odbywa się po IV semestrze w okresie wakacyjnym i jest realizowana w wymiarze 120 godzin (4 tygodni). Studenci z reguły odbywają praktyki w podmiotach z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Mimo, że w przeważającej części studenci samodzielnie pozyskują przedsiębiorstwa, w których odbywają praktyki, rośnie liczba osób, które korzystają z uczelnianej bazy praktykodawców znajdującej się w elektronicznym Banku Praktyk funkcjonującym na Wydziale.

Po zakończeniu praktyki student ma obowiązek sporządzić sprawozdanie, które podpisuje zakładowy opiekun praktyk i w ten sposób potwierdza jej odbycie. Następnie student jest zobowiązany dostarczyć wypełnione i podpisane przez zakładowego opiekuna praktyk

sprawozdanie do kierunkowego opiekuna praktyk w celu zaliczenia praktyki. Praktyka zostaje zaliczona, jeśli są spełnione jednocześnie następujące warunki: student odbył praktykę w wymiarze określonym w programie studiów oraz dostarczył na Uczelnię sprawozdanie z praktyk w terminie do dwóch tygodni od daty zakończenia praktyki. Kierunkowy opiekun praktyk studenckich zalicza praktykę poprzez dokonanie wpisu do indeksu i karty okresowych osiągnięć studenta. Zaliczenie praktyki może odbyć się nie tylko poprzez jej realizację w różnych instytucjach, ale także na podstawie zatrudnienia, które jest zgodne z kierunkiem studiów. Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili praktyki pod względem organizacyjnym, praktycznym i teoretycznym oraz podkreślili, że wiedza i umiejętności nabyte na nich pozwalają na zrozumienie procesów zachodzących w przedsiębiorstwie i aktywne uczestnictwo w czynnościach, w które są angażowani w trakcie praktyki.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono sprawozdanie z realizacji praktyk w roku akademickim 2017/2018. Praktyki realizowało w sumie 175 studentów kierunku finanse i rachunkowość. Poniżej zaprezentowano wybrane charakterystyki z zakresu organizacji praktyk.

Wyszczególnienie	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów skierowanych na praktyki	135	40
Liczba studentów zwolnionych z praktyk na podstawie umów o pracę	1	22
Liczba studentów, którzy znaleźli firmę samodzielnie	108	7
Liczba studentów, którzy znaleźli firmę z polecenia rodziny, przyjaciół	10	0
Liczba studentów którzy skorzystali z oferty Uczelnianego Banku Praktyk	10	0
Liczba studentów, dla których profil działalności przedsiębiorstwa pokrywała się z kierunkiem studiów	129	7
Liczba studentów, którzy odbywali je w małych i średnich przedsiębiorstwach	82	4
Ocena praktyk pod względem organizacyjnym (średnia z badań ankietowych)	5,00	5,00
Ocena praktyk pod względem praktycznym (średnia z badań ankietowych)	4,96	5,00

W Uczelnianym Banku Praktyk znajduje się wykaz kilkudziesięciu podmiotów, w tym kilkunastu podmiotów polecanych jako miejsca odbycia praktyk na ocenianym kierunku finanse i rachunkowość. Są to między innymi następujące przedsiębiorstwa i instytucje:

Warta S.A. Częstochowa
Maxima Brokers Group sp. z o.o.
Krajowa Izba Rozliczeniowa
Bank Millenium
BIG-DUO” Informacja Gospodarcza S.C.
Biuro Rachunkowe „Vegal”
„JMT” Kancelaria Księgowo-Podatkowa
Press Glass S.A.
Koncern ZF Friedrichshafen AG, Centrum Finansowe Częstochowa
Macrologic S.A.

Warto nadmienić także, iż spora część studentów deklaruje, że po odbyciu praktyk otrzymała propozycję podjęcia pracy w tym samym przedsiębiorstwie. Dowodzi to, iż pracodawcy pozytywnie postrzegają wiedzę, praktyczne umiejętności i postawy społeczne studentów ocenianego kierunku. Z kolei studenci pozytywnie oceniają zaoferowaną im nową możliwość odbywania praktyki w trakcie semestru letniego w wymiarze co najmniej dwumiesięcznym. Na studiach niestacjonarnych zdarzały się osoby aktywne zawodowo, które pomimo, iż mogły ubiegać się o zwolnienie z praktyk, to chciały je odbyć, gdyż umożliwia to nabycie nowych doświadczeń i kompetencji zawodowych.

Organizacja praktyk studenckich nie nastręcza władzom dziekańskim większych problemów, co jest pochodną niskiego wymiaru godzinowego praktyk na studiach I stopnia o profilu ogólnoakademickim, przy równoczesnym braku praktyk zawodowych w programie kształcenia na studiach II stopnia. Istotne w tym względzie są również wieloletnie doświadczenia Uczelni w organizacji praktyk na innych kierunkach, np. technicznych. Dobrym rozwiązaniem jest także to, iż studenci wypełniają anonimowe ankiety na temat organizacji praktyk i ich przydatności w procesie nauczania. Ankietyzacja ta jest związana z procedurą ogólnowydziałową. Ponadto wybrane miejsca odbywania praktyk są hospitowane – Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono kilka takich kart hospitacji.

Na ocenianym kierunku zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość mają charakter wspomagający proces kształcenia. Program studiów zakłada realizację niektórych przedmiotów w formie zajęć na odległość za pomocą platformy e-learningowej Moodle. Forma kształcenia na odległość wykorzystywana jest zarówno na studiach I, jak i II stopnia. Przy wykorzystaniu tej formy kształcenia realizowane są na studiach I stopnia następujące przedmioty: Informatyczne systemy finansowo-księgowe, Podstawy gospodarowania nieruchomościami, Analiza finansowa, Analiza wartości przedsiębiorstwa, Technologia informacyjna, Zarządzanie nieruchomościami, Podstawy obrotu nieruchomościami, Zarządzanie inwestycjami infrastrukturalnymi, Controlling finansowy, Makroekonomia. Z kolei na studiach II stopnia za pomocą platformy e-learningowej realizowane są takie przedmioty jak: Informatyczne wspomaganie procesów biznesowych, Podstawy pracy z systemem SAB, Organizacja zarządzania nieruchomościami, Zarządzanie procesami, Finanse i rachunkowość w chmurze obliczeniowej, Ocena efektywności inwestycji. Przyjęte w programach nauczania rozwiązania są prawidłowe.

Kalkulacja nakładu pracy studenta mierzonego liczbą punktów ECTS dla zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela i studenta obejmuje udział w wykładach, ćwiczeniach, konsultacjach, kolokwiach, egzaminach, samodzielne przygotowanie się do zajęć i inne aktywności. Szczegółowe informacje o nakładzie pracy niezbędnym do realizacji efektów kształcenia w odniesieniu do każdego przedmiotu ujęte zostały w sylabusach, w części 7 „Obciążenie praca studenta”. Stosowane rozwiązania ocenia się jako właściwe.

Niezbędne informacje o wszystkich przedmiotach znajdują się w kartach przedmiotów, które zawierają cel przedmiotu, wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, efekty kształcenia, treści programowe, narzędzia dydaktyczne, sposoby oceny, obciążenie pracą studenta, literaturę podstawową i uzupełniającą, macierz realizacji efektów kształcenia oraz formy oceny. Nauczyciele akademicki prezentują ich treść podczas pierwszych zajęć. Studenci mają również do nich dostęp po zalogowaniu do systemu elektronicznego.

Treści programowe zawarto w kartach przedmiotów przygotowanych dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów. Treści programowe zostały ujęte odrębnie dla wykładów i ćwiczeń. Zakres szczegółowości treści programowych jest właściwy. Są one spójne z nazwami przedmiotów i ich celami. Treści kształcenia są także powiązane z kierunkowymi efektami kształcenia, do których przypisano poszczególne przedmioty. Treści programowe, wsparte wskazaną studentom aktualną literaturą, odpowiadają

obecnemu stanowi wiedzy oraz przedmiotowi badań prowadzonych w obszarze nauk społecznych i dyscyplinach naukowych finanse i nauki o zarządzaniu. Treści te odpowiadają także badaniom naukowym prowadzonym przez pracowników realizujących zajęcia na ocenianym kierunku studiów.

Generalnie należy stwierdzić, że sylabusy zostały sporządzone bardzo starannie i posiadają walor aktualności. Wykazy literatury podstawowej i uzupełniającej z reguły nie przekraczają 5-7 pozycji, co jest rozwiązaniem właściwym.

Stosowane metody kształcenia są dobierane elastycznie w relacji do indywidualnych potrzeb studentów, w tym osób niepełnosprawnych. Plan studiów jest tak skonstruowany, aby umożliwić studia osobom z niepełnosprawnością ruchową. W roku akademickim 2018/2019 na kierunku finanse i rachunkowość studiuje 18 osób z niepełnosprawnościami, w tym 11 z dysfunkcją narządu ruchu. Ważną rolę w pomocy studentom niepełnosprawnym pełnią ich opiekunowie. Funkcjonuje również instytucja indywidualnej organizacji studiów, adresowana do osób znajdujących się w wyjątkowej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej lub finansowej.

Studenci wizytowanego kierunku mogą w określonych przypadkach realizować studia w trybie indywidualnym. Indywidualizacja procesu kształcenia zakłada studiowanie według indywidualnego programu, w tym planu studiów (IPS) lub studiowanie według indywidualnej organizacji studiów (IOS). IPS przeznaczony jest dla studentów osiągających dobre wyniki w nauce. O zakwalifikowanie na studia odbywane według indywidualnego programu studiów może ubiegać się student, który zaliczył pierwszy rok studiów i którego średnia ocena z ostatniego roku wynosi co najmniej 4,3. Student, który uzyskał zgodę na studiowanie według IPS, ma wyznaczonego opiekuna naukowego.

Studia odbywane według Indywidualnego Programu Studiów, w tym planu studiów, polegają na rozszerzeniu zakresu wiedzy w ramach wybranej specjalności oraz na udziale studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych Uczelni. Natomiast indywidualna organizacja studiów skierowana jest do studentów z niepełnosprawnościami, samodzielnie wychowujących dzieci, będących członkami kadry narodowej oraz studiujących więcej niż jeden kierunek. Dziekan, wydając decyzje o zgodzie na IOS, uwzględnia także różne sytuacje życiowe studentów oraz ich indywidualne potrzeby i możliwości. IOS ma zatem na celu przede wszystkim umożliwienie studentom łączenie kształcenia na różnych kierunkach lub pracy zawodowej ze studiami czy ułatwienie studiowania osobom z niepełnosprawnościami. Szczegółowe warunki i zasady indywidulizacji procesu kształcenia określają odpowiednie przepisy Regulaminu Studiów. Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA poinformowali, że posiadają wiedzę na temat możliwości realizowania studiów w trybie indywidualnym oraz przyznali, że jest to ważny element wsparcia studentów w procesie uczenia się i osiągania zakładanych efektów kształcenia.

2.2.

Weryfikacja i ocenianie stopnia realizacji efektów kształcenia opiera się na rozwiązaniach zawartych w Regulaminie Studiów Politechniki Częstochowskiej oraz w następujących procedurach Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia:

- PS-1 Procedura stałego monitorowania standardów kształcenia i Krajowych Ram Kwalifikacji,
- PS-3 Procedura sprawdzenia treści poszczególnych przedmiotów z efektami kształcenia,
- PS-15 Procedura oceny i doskonalenia efektów kształcenia.

Ocena stopnia osiągnięcia założonych efektów kształcenia odbywa się co semestr poprzez weryfikację przeprowadzaną przez członków Komisji ds. Sprawdzania Treści Poszczególnych Przedmiotów z Efektami Kształcenia.

Weryfikacja stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia wpływa pozytywnie na doskonalenie procesu kształcenia. Efekty kształcenia osiągnięte przez studentów weryfikowane są poprzez dwa rodzaje ocen: oceną formującą i oceną podsumowującą. Ocena formująca to ocena

częstkowa służąca do sprawdzania i oceniania prac etapowych, natomiast ocena podsumowująca to ocena całości przedmiotu. Szczegółowe metody sprawdzania i oceniania zawarte są w przewodnikach po przedmiotach w pkt 6 „Sposoby oceny”. Wykładowcy najczęściej wykorzystują następujące formy sprawdzenia wiedzy studentów:

- ocena przygotowania się studenta do zajęć i jego aktywność na zajęciach,
- ocena z wykonanych ćwiczeń na zajęciach,
- ocena pracy w małych grupach,
- ocena projektu lub prezentacji multimedialnej,
- ocena zadań realizowanych w e-learningu,
- kolokwium,
- egzamin pisemny.

Jednym z istotnych kryteriów oceny jakości nauczania na studiach o profilu ogólnoakademickim jest przygotowanie studentów I stopnia do prowadzenia badań naukowych, natomiast na studiach II stopnia ich rzeczywista realizacja przez studentów. Na ewaluowanym kierunku *finanse i rachunkowość* kryteria te oceniono jednoznacznie pozytywnie. Przesłanką do takiego stwierdzenia jest nie tylko zawartość prac dyplomowych, których zdecydowana większość opiera się na wynikach własnych badań źródłowych - ankietowych lub bazujących na analizie pierwotnych źródeł informacji pozyskanych w opisywanych podmiotach gospodarczych. Ponadto studenci mogą uczestniczyć w pracach aż 5 kół naukowych: MacroKnow, Bankowiec XXI wieku, Buchalter, Innowator, Analityk samorządowy. Liczba studentów aktywnie działających w tych kołach naukowych wynosiła w ubiegłym roku akademickim kolejno: 48, 32, 25, 24, 18. Studenci tych kół są autorami i współautorami 57 publikacji naukowych. Ponadto uczestniczyli w 26 konferencjach naukowych, w tym 16 zorganizowanych w Częstochowie i 8 w innych miastach Polski. W konferencjach tych brało udział ogółem 105 studentów będących członkami wymienionych kół naukowych. W przekazanej Zespołowi Oceniającemu PKA dokumentacji znajduje się również wykaz innych form aktywności naukowej studentów kierunku, takich jak udział w szkoleniach, warsztatach, konkursach, wyjazdach studyjnych, grach symulacyjnych, itp.

Archiwizacja prac etapowych i dyplomowych prowadzona jest wzorcowo. Kwestię tę reguluje procedura PS-8 Procedura przechowywania prac egzaminacyjnych, zaliczeniowych, przejściowych oraz projektów na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Uczelnia udostępniła Zespołowi Oceniającemu PKA w trakcie wizytacji prace egzaminacyjne i etapowe. Ich zawartość wykazała, iż realizowane prace przejściowe są generalnie adekwatne w swojej treści do zakładanych przedmiotowych efektów kształcenia. Szczegółowa ocena losowo wybranych prac etapowych znajduje się w załączniku nr 3. Metody weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia są dostosowane do specyfiki treści nauczania i form realizacji zajęć. Przykładowo dotyczy to takich przedmiotów jak „Zarządzanie ryzykiem bankowym” czy „Analiza rynku nieruchomości. Na wyróżnienie zasługuje bardzo przejrzysty i konsekwentny sposób weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia. Polega on na tym, że np. w przypadku egzaminu z przedmiotu „Zarządzanie ryzykiem bankowym” na teście egzaminacyjnym przyporządkowano po 5 pytań testowych do każdego z 5 przedmiotowych efektów kształcenia. Taki sposób weryfikacji efektów kształcenia świadczy o profesjonalnym metodycznym uporządkowaniu tego procesu.

Weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów dokonuje się również poprzez analizę przebiegu praktyk zawodowych. Efekty kształcenia nabywane są także poprzez realizację praktyk zawodowych, które stanowią integralną część procesu kształcenia. Są one dokumentowane w sprawozdaniu z praktyk studenckich, które zawiera m.in. harmonogram zrealizowanych praktyk, macierz oceny efektów kształcenia praktyki studenckiej oraz ocenę i opinię zakładowego opiekuna praktyk. Opiekun praktyki z ramienia Uczelni odpowiada za realizację praktyki na kierunku finanse i rachunkowość na I stopniu zgodnie z jej programem.

Na sprawozdaniu z praktyk potwierdza osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Dokumentacja związana z osiąganiem przez studentów studiów licencjackich efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk zawodowych prowadzona jest prawidłowo.

Jeśli chodzi o skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia, odzwierciedlaną w postaci poziomu merytorycznego prac licencjackich i magisterskich, to należy stwierdzić, że generalnie poziom tych prac jest dobry. Z informacji na temat oceny wylosowanych przez Zespół Oceniający PKA prac dyplomowych zawartych w załączniku nr 3 wynika, że posiadają one walor aktualności i kompleksowości. Większość z nich to opracowania o charakterze teoretyczno-empirycznym. Prace zawierają niezbędne elementy metodyczne: sformułowanie problemu badawczego, celu pracy, opis stosowanych metod badawczych oraz wykorzystanych źródeł. Metodyka prac dyplomowych uwzględnia ogólnoakademicki profil kształcenia. Prace są obiektywnie oceniane przez promotorów i recenzentów. Nieliczne oceny recenzentów są zawyżone. Nie stwierdzono drastycznej rozbieżności ocen, chociaż w części recenzji ich autorzy nadmiernie eksponują charakterystykę struktury pracy, a nie jej zalety i wady.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono wykazy tematów prac dyplomowych obronionych w ostatnich latach. Generalnie tematyka prac dyplomowych właściwie wpisuje się w kanon kierunku finanse i rachunkowość. Na około 400 tematów prac dyplomowych, które przeanalizował Zespół Oceniający PKA zaledwie w około 10 przypadkach stwierdzono, że praca niewłaściwie lokuje się w kierunku studiów. Były to głównie prace z zakresu ekonomii, a nie *finansów i rachunkowości*, takie jak:

- Ocena rynku pracy woj. śląskiego w latach 2007-2017;
- Ocena poziomu bezrobocia w powiecie pajęczańskim na tle sytuacji woj. łódzkiego w latach 2012-2016;
- Analiza poziomu bezrobocia w powiecie częstochowskim w latach 2015-2017;
- Ocena form aktywizacji lokalnego rynku pracy na przykładzie powiatu kłobuckiego w latach 2012-2016;
- Analiza rynku pracy w powiecie radomszczańskim w latach 2012-2016.
- Kilka tematów prac lokowało się w kierunku zarządzanie, a nie finanse i rachunkowość.

Przykładowe spośród nich to:

- Rola promocji w tworzeniu wizerunku marki produktu na przykładzie rynku nieruchomości;
- Znaczenie marketingu w bankowości elektronicznej na przykładzie wybranych banków komercyjnych;
- Zarządzanie zasobami mieszkaniowymi np. wybranych spółdzielni mieszkaniowych w latach 2013-2015.

Zastrzeżenie budzi również to, że w nielicznych pracach magisterskich studenci dokonują weryfikacji założonych hipotez badawczych, co powinno być obowiązującym wymogiem. Ponadto niepokojąca jest zbyt duża liczebność niektórych grup seminaryjnych. Z protokołów zaliczeń przedmiotu „Seminarium dyplomowe” wynika, że w roku akademickim 2017/2018 na studiach stacjonarnych II stopnia było 5 grup seminaryjnych liczących kolejno 21, 25, 23, 24 i 26 studentów, przy czym grupy 1 i 2 oraz 4 i 5 były prowadzone przez tych samych opiekunów naukowych. Konstatacja o zbyt dużej liczebności grup seminaryjnych jest również wnioskiem wpływającym z lektury wykazu prac magisterskich obronionych w ostatnich latach.

W większości prac wykorzystuje się właściwą literaturę przedmiotu. Zbyt rzadko jednak wykorzystywane są pozycje obcojęzyczne. W części prac problemem jest także lakoniczność wnioskowania, aktualność przytaczanych danych źródłowych, reprezentatywność wyników badań własnych i dość wysokie współczynniki systemu plagiat.pl. Dopuszczalne współczynniki plagiat.pl wynoszą wsk.1. - 50%, wsk.2 - 5%. Systemowi antyplagiatowemu poddawane są wszystkie prace, co jest rozwiązaniem optymalnym.

System walidacji osiągnięcia efektów kształcenia jest obiektywny i transparentny. Studenci mają możliwość egzekwowania swoich praw i sygnalizowania wszelkich problemów w tym zakresie, w drodze kontaktów bezpośrednich z wykładowcami i władzami dziekańskimi.

Monitoring losów zawodowych absolwentów kierunku dowodzi, że ich kompetencje są dobrze postrzegane przez pracodawców. Raport z badania losów zawodowych absolwentów jest częścią raportu rocznego Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej za rok akademicki 2017/2018. Wyniki badań losów zawodowych absolwentów dowodzą, że ponad 90% z nich pracuje zawodowo lub otrzymało propozycję podjęcia takiej pracy. Ponadto wielu studentów już w trakcie studiów podejmowało pracę jako stażysty i praktykanci, a ponad 50% respondentów poszukiwało pracy w trakcie studiów.

Przydatność osiągniętych efektów kształcenia na lokalnym rynku pracy nie budzi wątpliwości. Zagadnienie to było przedmiotem dyskusji z Radą Doradczą Przedstawicieli Biznesu, która wspiera Wydział głosem doradczym przy inicjowaniu i tworzeniu nie tylko nowych kierunków studiów, ale również nowych specjalności.

Satysfakcjonującą przydatność, osiągniętych przez absolwentów studiów licencjackich i magisterskich, efektów kształcenia na lokalnym rynku pracy podkreślali również nauczyciele akademicy zaangażowani w proces dydaktyczny. W spotkaniu ZO PKA z kadrą naukowo-dydaktyczną uczestniczyło ponad 100 wykładowców prowadzących zajęcia. Nauczyciele akademicy zwracali uwagę na potrzebę ciągłego doskonalenia kompetencji językowych, w które wyposażeni są absolwenci studiów. Podkreślano, że Uczelnia wypracowała sprawdzone procedury weryfikowania efektów kształcenia uzyskiwanych w ramach tych przedmiotów, dla których część zajęć realizowana jest z wykorzystaniem technik e-learningowych.

Na ocenianym kierunku studiów e-learning jest wykorzystywany wspomagająco. Przy wykorzystaniu tej formy kształcenia realizowane są na studiach I stopnia: Informatyczne systemy finansowo-księgowe, Podstawy gospodarowania nieruchomościami, Analiza finansowa, Analiza wartości przedsiębiorstwa, Technologia informacyjna, Zarządzanie nieruchomościami, Podstawy obrotu nieruchomościami, Zarządzanie inwestycjami infrastrukturalnymi, Controlling finansowy, Makroekonomia. Z kolei na studiach II stopnia za pomocą platformy e-learningowej realizowane są następujące przedmioty: Informatyczne wspomaganie procesów biznesowych, Podstawy pracy systemem SAB, Organizacja zarządzania nieruchomościami, Zarządzanie procesami, Finanse i rachunkowość w chmurze obliczeniowej, Ocena efektywności inwestycji. Dzięki platformie e-learningowej studenci mają swobodny dostęp do kursów multimedialnych, a także korzystają z narzędzi grupowej komunikacji elektronicznej z prowadzącym (czat, skype, forum). Metody te zapewniają studentom sprawne zapoznawanie się z przekazywanymi treściami kształcenia. Metody weryfikacji efektów kształcenia nabywanych w drodze kształcenia e-learningowego są prawidłowe.

Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA uznali, że metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są odpowiednio dostosowane do formy przedmiotów. Potwierdzili także, że są informowani na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu o treściach, które będą w trakcie tych zajęć realizować oraz o kryteriach i metodach zaliczenia tego przedmiotu. Ponadto dodali, że wiedzę tę posiadają z sylabusów, które pokrywają się z informacjami podawanymi przez nauczycieli akademickich.

Studenci wizytowanego kierunku wskazali, iż stosowane metody oceniania umożliwiają im uzyskanie informacji zwrotnej na temat stopnia osiągania efektów kształcenia. Wyrazili także pozytywną opinię co do przejrzystości i rzetelności stosowania metod oceniania. Ponadto stwierdzili, iż odpowiednie przygotowanie do egzaminów i zaliczeń nie tylko pozwala uzyskać ocenę adekwatną do stopnia osiągania przez nich efektów kształcenia, ale też niezbędne i przydatne im efekty kształcenia.

Rekrutację na studia przeprowadza Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna. Podstawą decyzji o przyjęciu na studia I stopnia jest wskaźnik rekrutacyjny. Zasady obliczania wskaźnika rekrutacyjnego są udostępnione zainteresowanym kandydatom w informatorach i na stronie internetowej PCz. Wysokość wskaźnika rekrutacyjnego zależy od wyników egzaminu maturalnego z następujących przedmiotów: język polski, matematyka, język obcy nowożytny oraz dodatkowy przedmiot klasyfikacyjny: geografia lub historia, lub wiedza o społeczeństwie.

Z kolei na studiach II stopnia kandydatów kwalifikuje się na podstawie konkursu dyplomów. Preferencje mają absolwenci kierunku finanse i rachunkowość oraz kierunków pokrewnych. Osoby po innych kierunkach zobowiązane są uzupełnić efekty kształcenia w ramach kursu uzupełniającego. Decyzja o zakwalifikowaniu danej osoby na taki kurs jest podejmowana na podstawie wykazu przedmiotów i punktów ECTS w suplementach do dyplomów.

Kwestie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia I i II stopnia w roku akademickim 2019/2020 reguluje Uchwała nr 181/2017/2918 Senatu Politechniki Częstochowskiej z dnia 21 marca 2018 roku. W Uchwale tej określono warunki formalne jakie zobowiązani są spełnić kandydaci na studia, kryteria kwalifikacji na studia, w tym zasady i terminy rekrutacji uzupełniającej. System rekrutacyjny zawiera powszechnie obowiązujące regulacje i jest skonstruowany w sposób prawidłowy. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt wprowadzenia od roku akademickiego 2016/2017 kursów wyrównawczych. Dla kierunku finanse i rachunkowość łączny wymiar kursu wynosi 106 godzin. W jego ramach realizowane są zajęcia o charakterze uzupełniającym z takich przedmiotów, jak: Matematyka, Podstawy rachunkowości, Finanse, Rachunkowość i Rachunkowość finansowa.

Studenci wizytowanego kierunku wyrazili pozytywną opinię na temat procesu rekrutacyjnego prowadzonego przez Uczelnię. W opinii studentów kryteria w postępowaniu rekrutacyjnym są właściwe i sprawiedliwe.

Zaliczanie kolejnych etapów studiów precyzuje Regulamin Studiów Politechniki Częstochowskiej. Okresem zaliczeniowym jest semestr. Student zalicza dany semestr studiów, gdy zda wszystkie zaliczenia i egzaminy przewidziane programem studiów. Student może być warunkowo wpisany na kolejny semestr w przypadku długu kredytowego nie większego niż 10 punktów ECTS lub w przypadku braku zaliczenia z dwóch przedmiotów, które jest zobowiązany uzyskać w ciągu kolejnego semestru.

W odniesieniu do procesu dyplomowania Uczelnia wypracowała odpowiednie procedury w tym względzie. Na studiach I stopnia praca dyplomowa powstaje w V i VI semestrze, a na studiach II stopnia na III i IV semestrze. Studenci wybierają opiekunów prac i proponują ich tematy. Zaaprobowane przez opiekunów naukowych tematy są zatwierdzane przez Komisję ds. Weryfikacji Tematów Prac Dyplomowych, a następnie przez Radę Wydziału Zarządzania.

Standardy prac dyplomowych są dostępne na stronie internetowej Wydziału Zarządzania w zakładce „Dzikanaty”. Zasady przygotowywania prac dyplomowych określone zostały w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania w procedurze PS-9 Procedura przygotowania prac inżynierskich, licencjackich i magisterskich realizowanych na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Są to jednak wymogi formalne, a zasadne byłoby opracowanie również standardów merytorycznych. Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA warto pochylić się nad metodycznym podręcznikiem np. pod tytułem „Standardy pisania prac dyplomowych na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej”.

Wszystkie prace poddawane są systemowi plagiat.pl. Słusznym rozwiązaniem jest także stosowana w Uczelni zasada, iż pracę dyplomową pisaną pod kierunkiem adiunkta recenzuje samodzielny pracownik naukowy.

Egzamin dyplomowy odbywa się przed Komisją Egzaminacyjną wyznaczoną przez Dziekana. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, składającym się z egzaminu

kierunkowego oraz obrony pracy dyplomowej. Egzamin ten sprawdza wiedzę, umiejętności i kompetencje nabyte w całym okresie studiów, pozwala również ocenić umiejętność właściwego zintegrowania wiedzy uzyskanej w ramach różnych przedmiotów w procesie kształcenia. Podczas egzaminu dyplomowego student odpowiada na 2 pytania specjalnościowe oraz 1 pytanie kierunkowe. Obrona pracy dyplomowej polega na prezentacji celów i efektów pracy. Stosowane rozwiązania są właściwe.

Studenci wizytowanego kierunku wyrazili pozytywną opinię na temat procesu dyplomowania. Ich zdaniem jest on przejrzysty i nastawiony na potrzeby studenta. Opiekunowie prac dyplomowych są dostępni dla dyplomantów i wywiązują się ze swoich obowiązków. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA stwierdzili, iż tworzone przez nich prace dyplomowe umożliwiają realizację ich zainteresowań.

Władze dziekańskie systematycznie monitorują sprawność kształcenia. Odsetek studentów, którzy w roku akademickim 2016/2017 nie ukończyli studiów w terminie był następujący:

- a) studia stacjonarne I stopnia 6,7%, a w roku poprzednim 11,1%;
- b) studia niestacjonarne I stopnia 27,4%, a w roku poprzednim 22,9%;
- c) studia stacjonarne II stopnia 21,0%;
- d) studia niestacjonarne II stopnia 13,5%.

Największą selekcję obserwuje się na pierwszym roku studiów, co jest konsekwencją niewystarczającego przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z zakresu przedmiotów ścisłych. Nie bez znaczenia jest także fakt, iż niektórzy kandydaci aplikują o przyjęcie na studia w kilku uczelniach lub na kilku kierunkach w PCz i nie podejmują nauki.

Regulacje związane z potwierdzaniem efektów kształcenia nabywanych poza szkolnictwem wyższym zawiera Uchwała nr 245/2014/2015 Senatu Politechniki Częstochowskiej z dnia 24 czerwca 2015 roku. Dokument ten precyzuje organizację potwierdzania efektów kształcenia nabywanych poza Uczelnią, kompetencje komisji weryfikującej te efekty oraz tryb odwoławczy od jej postanowień. Kwestie te zostały określone także w Regulaminie Studiów Politechniki Częstochowskiej. Przyjęte rozwiązania są prawidłowe. Potwierdzenie efektów uczenia się odbywa się na pisemny wniosek kandydata. Należy również nadmienić, że dotychczas na ocenianym kierunku nie było przypadków uznawania efektów kształcenia/uczenia się (?) uzyskanych poza macierzystą Uczelnią.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program i plan studiów I i II stopnia na kierunku finanse i rachunkowość, ujęte w nim treści programowe, wymiar godzinowy poszczególnych przedmiotów, wykorzystywane formy zajęć i metody dydaktyczne pozwalają na realizację założonych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie zdobycia przez studentów umiejętności i kompetencji związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych i ich rzeczywistą realizacją. Zakres ujętych w programie kształcenia treści programowych jest odpowiedni z punktu widzenia założonych kierunkowych efektów kształcenia. Modułowa konstrukcja programu studiów i sekwencja zajęć jest prawidłowa.

Stosowane metody sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia oraz organizacja procesu sprawdzania i oceny są właściwe. Pozwalają one na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, ich różnorodność pozwala studentom zdobywać wiedzę, a także aktywizuje ich na zajęciach. Dokumentacja w zakresie programów i planów studiów oraz osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest prowadzona starannie.

Poziom merytoryczny prac dyplomowych jest relatywnie dobry. Zawierają one niezbędne elementy, takie jak sformułowanie problemu badawczego, celu pracy, stosowanych metod oraz wykorzystanych źródeł. Niewielka część prac lokuje się poza kanonem kierunku *finanse i rachunkowość*.

Tryb i warunki rekrutacji kandydatów na studia I i II stopnia umożliwiają ich nabór w oparciu o wiedzę i umiejętności pozwalające na osiąganie określonych dla kierunku efektów kształcenia. W przypadku kryteriów rekrutacji nie stwierdzono istotnych uchybień. Uczelnia przyjęła procedury odnoszące się do uznawania efektów kształcenia uzyskanych poza systemem studiów, ale dotychczas nie były one wykorzystywane na ocenianym kierunku studiów.

Regulamin studiów umożliwia indywidualizację procesu kształcenia. Dobór form i organizacja zajęć dydaktycznych, liczebność grup oraz stosowane metody kształcenia umożliwiają studentom osiąganie zakładanych efektów kształcenia. Kadra dydaktyczna dostosowuje treści przedmiotowe do potrzeb studentów, a metody kształcenia sprzyjają aktywizacji uczących się. Metody oceniania umożliwiają studentom badanie stopnia osiągnięcia przez nich efektów kształcenia. Z perspektywy studenckiej można więc stwierdzić, że Wydział dokłada starań, aby studenci nie tylko osiągalni zakładane efekty kształcenia, ale też mieli świadomość ich osiągania. Reasumując, władze Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej zapewniają właściwe warunki dla realizacji procesu naukowo-dydaktycznego, co umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich.

Dobre praktyki

Uczelnia poprzez Bank Praktyk wspiera studentów w znalezieniu odpowiedniego miejsca praktyki zawodowej.

Zalecenia

1. Zespół Oceniający PKA zaleca, aby rozpocząć starania o uzyskanie wybranej branżowej akredytacji międzynarodowej. Zalecenie to jest pochodną tego, iż Wydział Zarządzania zapewnia relatywnie wysoką jakość kształcenia.
2. Zaleca się zmniejszenie liczebności grup seminaryjnych.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej wprowadzono model zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje m. in. obszary związane z jakością kształcenia, takie jak:

1. organizacja (projektowanie) i przebieg procesu kształcenia (monitorowanie i weryfikacja), w tym zajęć dydaktycznych oraz
2. obieg i udostępnianie informacji.

Model ten określa zadania dotyczące zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oraz procedury, poprzez które realizuje się przyjęte zadania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Dziekan. Dla realizacji zadań wynikających z WSZJK została powołana na Wydziale Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Kluczowe procedury dotyczące realizacji zadań objętych tym systemem dotyczące programu kształcenia opracowane na Wydziale Zarządzania to:

- *procedura stałego monitorowania efektów kształcenia i krajowych ram kwalifikacji/polskiej ramy kwalifikacji,*
- *procedura opracowania oceny procesu kształcenia,*

- *procedura sprawdzania treści poszczególnych przedmiotów z efektami kształcenia,*
- *procedura badań ankietowych realizacji procesu dydaktycznego,*
- *procedura hospitacji zajęć dydaktycznych,*
- *procedura przygotowania prac inżynierskich, licencjackich i magisterskich realizowanych na Wydziale Zarządzania,*
- *procedura upubliczniania informacji o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,*
- *procedura przeprowadzenia badań ankietowych dotyczących oceny całego toku studiów,*
- *procedura oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz*
- *procedura realizacji praktyk zawodowych.*

Do monitorowania jakości kształcenia wykorzystywane są następujące narzędzia:

- *ankieta dotycząca realizacji procesu dydaktycznego;*
- *ankieta oceny pracy dziekanatu;*
- *ankieta dotycząca oceny całego toku studiów odbytych na Politechnice Częstochowskiej;*
- *ankieta absolwenta wydziału zarządzania politechniki częstochowskiej;*
- *ankieta służąca badaniu interesariuszy dotycząca zatrudnienia absolwenta Wydziału Zarządzania politechniki częstochowskiej;*
- *protokół hospitacji zajęć dydaktycznych sporządzane na podstawie arkusza hospitacji zajęć dydaktycznych.*

Ich wdrożenie pozwala na usprawnianie procesu dydaktycznego. Określono w nich szczegółowe cele kształcenia uwzględniające specyfikę Wydziału Zarządzania oraz zasady projektowania, zatwierdzania, monitorowania i doskonalenia programów kształcenia.

Program kształcenia, w tym efekty oraz program studiów, zatwierdza odpowiednio: Senat i Rada Wydziału. Rolę opiniodawczą pełni Wydziałowa Komisja Dydaktyczna, która zgłasza rekomendacje w tym zakresie. Nowy kierunek może być również zgłoszony w drodze wniosku zainicjowanego przez interesariuszy zewnętrznych – np. Radę Doradczą Przedstawicieli Biznesu. Uruchomienie kierunku procedowane jest w momencie uzyskania akceptacji ze strony środowiska studenckiego.

Szczególną rolę, w procesie monitorowania, oceny i doskonalenia programów pełnią kierownicy kierunków, Komisja ds. Dydaktyki oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, w składzie której znajduje się przedstawiciel studentów. Wydział wykazuje zaangażowanie studentów w procesie monitorowania, zatwierdzania oraz doskonalenia programu kształcenia. Studenci mają możliwość zgłaszania uwag dotyczących programu kształcenia bezpośrednio do nauczycieli akademickich lub poprzez Komisję ds. Jakości Kształcenia i Władze Wydziału. Interesariusze wewnętrzni w sprawach związanych z monitorowaniem i oceną jakości kształcenia na Wydziale Zarządzania mogą wypowiedzieć się również biorąc udział w badaniach ankietowych (ankieta dotycząca realizacji procesu dydaktycznego), natomiast interesariusze zewnętrzni na spotkaniach realizowanych w ramach współpracy z Radą Doradczą Przedstawicieli Biznesu.

Monitorowanie programów i efektów kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* odbywa się cyklicznie i na każdym etapie kształcenia zgodnie z przyjętymi procedurami w WSZJK, których celem jest utrzymanie zgodności programów studiów z wytycznymi wynikającymi z obowiązujących aktów prawnych oraz przepisów wewnątrzuczelnianych; podniesienia poziomu jakości kształcenia; dostosowania programu kształcenia do wymagań rynku pracy oraz oczekiwań studentów; doskonalenia programu oraz efektów kształcenia.

Okresowy przegląd programów kształcenia i osiągania zakładanych efektów na ocenianym kierunku, pozwala na:

- dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia, w tym m. in. systematyczny program oceny i weryfikacji efektów kształcenia z wymaganiami

interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, który zakłada proces ciągłego doskonalenia;

- wprowadzenie oceny skuteczności systemu powiadamiania studentów o praktykach zawodowych i ich motywowania do podjęcia praktyk (w tym poprawę systemu przysyłania raportów cząstkowych dla poszczególnych kierunków studiów przez opiekunów praktyk);
- weryfikację listy tematów prac dyplomowych zgłoszonych do realizacji w danym roku akademickim oraz wyniki analizy mierników ilościowych i jakościowych procesu kształcenia stanowi materiał analityczny dla Władz Wydziału Zarządzania.

Wydział Zarządzania poprzez Komisję ds. Jakości Kształcenia dokonuje cyklicznej analizy i weryfikacji procesu kształcenia na podstawie informacji zawartych w *Rocznym Raporcie Komisji ds. Jakości Kształcenia*, która m.in. odnosi się do mierników jakościowych i ilościowych, będących wyznacznikiem zmian prowadzonych w procesie kształcenia. Wyniki analiz zawarte w tym raporcie prezentowane są i zatwierdzane przez Radę Wydziału.

Zgodnie z przyjętymi zasadami efekty kształcenia są weryfikowane w trakcie całego procesu kształcenia. Proces weryfikacji obejmuje wszystkie rodzaje efektów kształcenia. System weryfikacji efektów kształcenia regulowany jest kilkoma procedurami wchodzącymi w skład Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Metody weryfikacji efektów kształcenia zawarte są w przewodnikach po przedmiotach. W części przewodnika po przedmiocie „Sposoby oceny” oraz „Formy oceny – szczegóły” określone są elementy dotyczące zasady zaliczenia przedmiotu. Dobór formy egzaminu i innych metod weryfikacji osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia uzależniony jest od charakteru zajęć dydaktycznych. Efekty kształcenia osiągane przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia podlegają weryfikacji poprzez dwa rodzaje ocen: ocenę formującą (jest to ocena cząstkowa służąca do sprawdzania i oceniania prac cząstkowych w semestrze) i ocenę podsumowującą (jest to ocena całości przedmiotu). W ramach procesu kształcenia wykorzystywane są różnorodne metody weryfikacji osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie praktyk dokonywana jest przez opiekuna praktyk. Zaliczenie praktyki odbywa się wówczas, gdy spełnione są dwa warunki: student odbył praktykę w wymiarze określonym w programie studiów oraz dostarczył na Wydział w wymaganym terminie sprawozdanie z realizacji praktyk. Na tej podstawie kierunkowy opiekun praktyk studenckich zalicza praktykę, poprzez dokonanie wpisu do indeksu i karty okresowych osiągnięć studenta.

Ocena osiągania efektów kształcenia służy doskonaleniu procesu kształcenia i uczenia się studentów i dokonywana jest w oparciu o analizy powołane w ramach kilku procedur systemowych na podstawie przeglądu takich dokumentów, jak np.:

- analiza zgodności programu kształcenia z efektami kształcenia,
- ocena planów studiów,
- wyniki weryfikacji przewodników po przedmiotach,
- ocena realizowanego systemu punktowego ECTS,
- ocena wymagań egzaminacyjnych i zaliczeniowych,
- ocena wymagań stawianych pracom licencjackim i magisterskim,
- ocena realizacji praktyk zawodowych,
- wyniki badań ankietowych dotyczących oceny toku studiów,
- wyniki badań ankietowych realizacji procesu dydaktycznego,
- analiza opinii interesariuszy zewnętrznych.

Formułowanie oraz doskonalenie programów i efektów kształcenia odbywa się na każdym szczeblu. Odpowiedzialność za realizację efektów kształcenia ponoszą władze dziekańskie, kierownicy katedr, nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia, opiekunowie i recenzenci prac dyplomowych, opiekunowie praktyk studenckich, a także interesariusze

zewnętrzni, w tym organizatorzy praktyk zawodowych. W procesie w formułowania i oceny treści programowych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy wykorzystywana jest Współpraca z Radą Doradczą Przedstawicieli Biznesu. Opinie pracodawców wyrażone są w ankietach skierowanych do pracodawców. Wyniki ankiet omawiane są na spotkaniach Rady Doradczej Biznesu w celu odniesienia się do jej wyników. Wydział Zarządzania współpracuje z licznymi organizacjami naukowo-technicznymi, w skład których wchodzi między innymi przedsiębiorcy. Sugestie członków Rady Interesariuszy wykorzystywane są również w określaniu tematyki prac dyplomowych, a także organizacji praktyk i staży studenckich.

Jak poinformowano w czasie wizytacji, działania doskonalące jakość kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość* uwzględniające opinie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, podjęte przez Władze Wydziału dotyczyły m.in.:

1. wprowadzania w roku akademickim 2013/2014 na stacjonarnych studiach I stopnia nowej specjalności „*Systemy informatyczne w finansach i rachunkowości*”;
2. po zakończeniu pierwszego cyklu kształcenia na studiach I stopnia, w roku akademickim 2015/2016, uruchomiono stacjonarne i niestacjonarne studia II stopnia;
3. utworzenia, w ramach współpracy z Centrum Finansowym ZF TRW i przy wsparciu Urzędu Miasta Częstochowy, na studiach stacjonarnych II stopnia specjalności „*Nowe usługi biznesowe*”, która umożliwia studentom zdobycie umiejętności niezbędnych do pracy w sektorze usług dla biznesu oraz wykorzystywania zintegrowanego systemu informatycznego SAP, a w szczególności modułów dedykowanych finansom i rachunkowości;
4. zwiększenia udziału funkcjonującego na Wydziale Zarządzania „Banku praktyk” w procesie wyboru przedsiębiorstwa jako miejsca odbywania kierunkowych praktyk studenckich dla studentów ocenianego kierunku,
5. uruchomienia nowej pracowni komputerowej z systemem SAP dzięki współpracy z UM Częstochowy i członkiem Rady Doradczej Przedstawicieli Biznesu,
6. modyfikacji treści nauczanych przedmiotów w celu dostosowania ich do wymogów otoczenia,
 - wprowadzenia w roku akademickim 2017/2018 na stacjonarnych i niestacjonarnych studiach II stopnia specjalności „*Inwestycje i nieruchomości*”;
 - podjęcia działań mających na celu rozwijanie umiejętności pracowników dydaktycznych w zakresie nowoczesnych metod dydaktycznych w procesie kształcenia poprzez udział w szkoleniach zawiązanych z finansami;
 - realizacji projektu dofinansowanego z Funduszy Europejskich o nazwie „*Be Creative – rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu*”, którego celem jest podniesienie kompetencji studentów kierunku *finanse i rachunkowość* odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa w zakresie usług dla biznesu. W ramach tej inicjatywy studenci biorą udział w certyfikowanych szkoleniach, warsztatach prowadzonych przez ekspertów praktyków, realizowane są wizyty studyjne w różnych przedsiębiorstwach, jak również wysokiej jakości staże;
 - aktywnego uczestnictwa pracowników w opracowywaniu *Zintegrowanego Programu Kształcenia*.

Pracownicy Wydziału Zarządzania starają się poprawiać swoje umiejętności naukowe i dydaktyczne, m.in. poprzez:

- podnoszenie swoich kompetencji zawodowych na warsztatach i szkoleniach organizowanych przez partnerów biznesowych, np. „Comarch”, „Macrologic”, „SAP SE”;
- współpracę z licznymi stowarzyszeniami, jak np. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Krajową Izbą Biegłych Rewidentów, Międzynarodowym Stowarzyszeniem Controllerów (ICV), Akademią Controllingu, PTE, TNOiK;
- prowadzenie wykładów i odbycie stażów naukowych w zagranicznych uczelniach;

- uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych projektach;
- publikacje monografii i podręczników akademickich związanych z przedmiotami prowadzonymi w ramach kierunku Finanse i Rachunkowość”.

Na Wydziale Zarządzania organizowane są cykliczne międzynarodowe i krajowe konferencje naukowe, Ogólnopolska Konferencja Naukowa „*Rachunkowość w zarządzaniu przedsiębiorstwem*”, „*Kongres Młodych Ekonomistów*” we współpracy z PTE, Austriacko-Polskie Forum Gospodarczej. Ponadto prowadzone są wykłady, seminaria naukowe oraz warsztaty we współpracy z otoczeniem biznesu, w których uczestnictwo stwarza możliwość studentom zdobycie doświadczenia przydatnego przy ubieganiu się o praktyki, staże czy pracę. Do tego typu przedsięwzięć zaliczyć można między innymi organizację „Wykładów Ludzi Biznesu”.

Studenci kierunku *finanse i rachunkowość* mogą również rozwijać swoje zainteresowania naukowe pracując w kołach naukowych. Ściśle związane z analizowanym kierunkiem są: Koło Naukowe „Buchalter”, „Analityk samorządowy”, „Bankowiec XXI wieku”, „Macroknow” i „Innowator”. W ramach kół naukowych organizowanych jest szereg warsztatów, seminariów, konferencji naukowych oraz wizyt studentów w organizacjach i przedsiębiorstwach. Koła te organizują też konferencje naukowe, w których uczestniczą zarówno studenci, pracownicy naukowo-dydaktyczni, jak i praktycy.

Władze Wydziału dokładają wiele starań, aby unowocześniać bazę dydaktyczną. Tworzone są nowe pracownie komputerowe, np. laboratorium systemu SAP ERP, laboratoria komputerowe wyposażone w systemy wspierające proces zarządzania w obszarze finansów i księgowości oraz kadr i płac, (m.in. system MacrologicXpertis, system MacrologicMerit; oprogramowanie Sage Symfonia, Comarch ERP OPTIMA).

Należy podkreślić, iż przy projektowaniu, monitorowaniu i realizacji programów i efektów kształcenia biorą czynny udział przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Powyższe działania mają na celu umożliwienie Władzom Wydziału podjęcie skutecznych działań doskonalących lub naprawczych, w przypadkach, kiedy zostaną one stwierdzone.

Do działań doskonalących jakość kształcenia na kierunku Finanse i Rachunkowość, które stanowią wynik monitorowania oraz okresowego przeglądu programów kształcenia (uwzględniając opinie Interesariuszy wewnętrznych), zaliczyć można:

1. cykliczny przegląd treści zawartych w przewodnikach po przedmiotach;
2. ciągłą ocenę jakości kształcenia – bazując na badaniach ankietowych przeprowadzanych wśród studentów kierunku FiR;
3. hospitacje zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników na kierunku FiR;
4. kontrole systemem antyplagiatowym wszystkich prac dyplomowych przygotowywanych na kierunku Finanse i Rachunkowość;
5. stałe monitorowanie zajęć dydaktycznych pod kątem ich realizacji, punktualności i dostępu nauczyciela akademickiego w ramach konsultacji;
6. kontrola stanu technicznego i ciągłą modernizację infrastruktury dydaktycznej.

W przypadkach pracowników uzyskujących niezadowalające oceny ewaluacyjne podejmowane są działania na szczeblu Kierowników Katedr oraz Dziekana.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, iż rekonstrukcja zmian doskonalących programy kształcenia odbywa się cyklicznie na wniosek zarówno Interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Zdecydowana większość proponowanych zmian jest uwzględniana i monitorowana, a ich efekty weryfikowane na bieżąco, co potwierdzają protokoły z posiedzeń organów Wydziału Zarządzania.

Biorąc pod uwagę wszystkie informacje przedstawiane w czasie wizytacji poniżej przedstawiono syntetyczne działania doskonalące z każdego z powyższych 3 obszarów, jakie zostały podjęte na kierunku *finanse i rachunkowość*.

Badany obszar	Wnioski z monitorowania i przeglądów, badań oraz rozmów z interesariuszami	Działania doskonalące
Opracowanie/ doskonalenie programu kształcenia	Potrzeba wprowadzenia jednakowej liczby godzin wykładów na pierwszych dwóch semestrach dla studiów I stopnia-stacjonarnych i niestacjonarnych (władze rektorskie) ----- Potrzeba otwarcia nowej ścieżki wyboru kształcenia dotyczącej zagadnień systemów informatycznych (Kierownicy katedr, nauczyciele akademicy)	Zmiana ogólnej struktury zajęć dla pierwszych dwóch semestrów – rok akademicki 2013/2014 (Załącznik „Zmiany w siatkach FiR”). Zmiany dotyczyły m.in. przedmiotów: Finanse (zmiana ECTS, było 7 jest 6), Ubezpieczenia (przeniesione z semestru 4 na semestr 1), Analiza finansowa (przeniesione z semestru 5 na semestr 2). ----- Otwarcie nowej specjalności o nazwie „Systemy informatyczne w finansach i rachunkowości” - rok akademicki 2013/2014 (wyciąg z posiedzenia Rady Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej z dnia 14 maja 2013r.) oraz specjalności o nazwie „Inwestycje i Nieruchomości” – rok akademicki 2017/2018 (wyciąg z posiedzenia Rady Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej z dnia 24 stycznia 2017r.).
Monitorowanie procesu kształcenia	Potrzeba dostosowania treści programów nauczania do zmieniających się uwarunkowań prawnych związanych ze specyfiką kierunku (WSZJK, nauczyciele akademicy). ----- Potrzeba dbałości o poziom jakości prac dyplomowych (Prodziekan ds. Nauczania, WSZJK, promotorzy)	Cykliczny przegląd treści zawartych w przewodnikach po przedmiotach. Większość zmian dokonywanych w przewodnikach po przedmiocie na kierunku FiR odnosiła się do modyfikacji treści programowych i uaktualnienia literatury przedmiotu. W niektórych przypadkach dokonano zmiany w sposobie oceny i doborze narzędzi dydaktycznych (załącznik „Zmiany w przewodnikach”). Zmiany nastąpiły m.in. w następujących przewodnikach: Finanse, Analiza finansowa jednostek samorządu terytorialnego, Bilansowy i podatkowy pomiar kosztów, Międzynarodowe regulacje rachunkowości ----- Wszystkie prace dyplomowe podlegają weryfikacji przez program antyplagiatowy. Na kierunku Finanse i Rachunkowość w roku akademickim 2017/2018 przebadano 234 prace dyplomowe z czego system odrzucił dla studiów I stopnia stacjonarnych 7% i II stopnia 4% i odpowiednio dla studiów niestacjonarnych 4% i 8%.
Monitorowanie kwalifikacji dydaktycznych nauczycieli akademickich	Potrzeba rozwoju kompetencji dydaktycznych pracowników dydaktycznych (Komisja ds. Jakości Kształcenia) ----- Badanie poziomu jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych (WSZJK)	Zorganizowano 4 warsztaty dydaktyczne w ramach cyklu spotkań „Współczesne wyzwania dydaktyki – doskonalenie stylu pracy nauczyciela akademickiego” (załącznik „Podnoszenie kwalifikacji”). Przykładowe warsztaty: „Metodyka pracy nauczyciela akademickiego”, „Rola komunikacji w pracy nauczyciela akademickiego”, „Zastosowanie elementów coachingu w pracy nauczyciela akademickiego”, „Metody aktywne w pracy wykładowcy akademickiego. Podnoszenie umiejętności dydaktycznych pracowników szkół wyższych”. ----- Hospitacje zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników. Na kierunku Finanse i Rachunkowość hospitacji poddane zostało odpowiednio: - na szczeblu kierownika jednostki – wykłady: 12 osób; ćwiczenia: 40 osób; laboratoria: 3 osoby; projekt i seminarium: po 1 osobie - na szczeblu dziekana – ćwiczenia: 6 osób; laboratoria: 1 osoba.
Weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia	Dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia dla przedmiotów na kierunku FiR (Kierunkowy koordynator KRK, WSZJK).	Systematyczna ocena i weryfikacja efektów kształcenia osiągniętych przez studentów w ramach przedmiotów prowadzonych na kierunku FIR. Łącznie losowej weryfikacji w roku akademickim 2017/2018 poddano 4 przedmioty. Zbiorcze wnioski zaproponowane

		przez Komisję ds. Sprawdzania Treści Poszczególnych Przedmiotów z Efektami Kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość: – Efekty dobrane prawidłowo, prace zaliczeniowe uwzględniają wszystkie efekty kształcenia nie są jednak do nich przypisane. Przejrzyście opisane zasady oceny prac zaliczeniowych. – Efekty dobrane prawidłowo, prace zaliczeniowe uwzględniają wszystkie efekty kształcenia. Moduły podzielone według efektów, co pozwala na dokładną i rzetelną weryfikację, przejrzyście opisane zasady oceny zaliczeniowych. Wszystkie warunki uznaje się za spełnione. Odniesienia zamieszczone w matrycach adekwatnie reprezentują relację między efektami kształcenia dla danego przedmiotu/modułu a efektami opracowanymi dla kierunku FiR (załącznik „Aktualizacja matryc”). Przykładowe wnioski: Nie stwierdzono żadnego efektu kierunkowego, który nie byłby realizowany przez jakikolwiek przedmiot, przy czym istnieje duże zróżnicowanie w liczbie realizowanych na przedmiotach efektów. Efektami kierunkowymi z obszaru Wiedzy, znajdującymi największe pokrycie w realizowanych przedmiotach są: K_W01, K_W11 i K_W08. Efektami kierunkowymi z obszaru Umiejętności, znajdującymi największe pokrycie w realizowanych przedmiotach są: K_U02, K_U01, K_U03 i K_U09. Efektami kierunkowymi z obszaru Kompetencji społecznych, znajdującymi największe pokrycie w realizowanych przedmiotach, są: K_K10, K_K04, K_K08.
	----- Badanie opinii interesariusza wewnętrznego nt. czynników sprzyjających i utrudniających realizację efektów w procesie kształcenia (WSZJK, studenci).	----- Coroczna ocena wyników ankiety (załącznik proces dydaktyczny). Średnia ocen w semestrze letnim 2017/2018 wynikająca ze zbiorczego zestawienia wyników badania ankietowego wynosi 4,78. Kryterium, które zostało ocenione najwyżej to: Wysoka kultura osobista prowadzącego oraz szacunek i otwartość wobec studentów stwarzały przyjazną atmosferę na zajęciach, sprzyjającą procesowi uczenia się.
	----- Potrzeba analizy ilościowej i jakościowej procesów kształcenia	----- Wykorzystanie mierników ilościowych i jakościowych w celu określenia corocznego poziomu jakości kształcenia (załącznik „mierniki”). Zgodnie z przeprowadzoną analizą mierników ilościowych w przeciągu ostatnich trzech lat można zauważyć, iż dla kierunku <i>finanse i rachunkowość</i> dla I stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych odsetek studentów z zaliczeniem warunkowym i powtarzających rok spadał z roku na rok, np. w roku 2015/2016 wynosił 22% dla studiów stacjonarnych i 13% dla niestacjonarnych, a w roku 2017/2018 wynosił odpowiednio 18% i 7%.

Kluczowym elementem w ocenie prawidłowości realizacji zakładanych efektów kształcenia jest uzyskiwanie informacji zwrotnych od interesariuszy wewnętrznych (studentów i pracowników) i zewnętrznych (pracodawców) poprzez ich ankietyzację.

Studenci dokonują oceny zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych po zakończeniu studiów na odpowiednim poziomie kształcenia. Ankiety dotyczące oceny całego toku studiów odbytych na Uczelni dotyczą procesu kształcenia oraz oceny stopnia dostosowania działalności edukacyjnej do potrzeb i wymagań obecnych oraz przyszłych studentów. Ankieta jest anonimowa i wypełniana jest przez studentów kończących studia na Wydziale. Następnie wyniki badania są zbiorczo opracowywane, proces oceny całego toku studiów przez

interesariuszy wewnętrznych opisuje procedura PS-14 Procedura przeprowadzenia badań ankietowych dotyczących oceny całego toku studiów. Ankietę dotyczącą oceny całego toku studiów odbytych na Wydziale wypełniają studenci po zakończeniu egzaminu dyplomowego w okresie przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Ankiety są anonimowe, a poddawanie się ankietyzacji jest dobrowolne. Po dokonaniu ankietyzacji sporządzany jest pisemny raport z przeprowadzonego badania. Wyniki badań ankietowych dotyczących oceny całego toku studiów odbytych na Wydziale zawarte są w rocznym raporcie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, który przedstawiony jest Radzie Wydziału i przesłany do Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Wydział dostosowuje ofertę dydaktyczną do potrzeb rynku pracy, zgłaszanych przez funkcjonującą przy nim Radę Doradczą Przedstawicieli Biznesu, zrzeszającą liderów biznesu głównie z województwa śląskiego. Podstawowym celem organizowanych dwa razy do roku spotkań z przedstawicielami biznesu jest opiniowanie nowych kierunków studiów oraz nowych specjalności oferowanych przez Wydział.

Studenci są zaangażowani w proces projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia. Ich przedstawiciele w Radzie Wydziału lub w komisjach wydziałowych (przede wszystkim w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia) mają możliwość zgłaszania wniosków dotyczących jakości kształcenia, opiniowania programów studiów lub głosowania w ich przedmiocie. Dodatkowo wszyscy studenci mogą w ramach ankiet dokonywać cyklicznej oceny różnych aspektów związanych z procesem kształcenia, np. nauczycieli akademickich i prowadzonych przez nich zajęć.

3.2.

Publiczny dostęp do informacji jest zapewniany przez strony internetowe Politechniki Częstochowskiej oraz stronę internetową Wydziału Zarządzania. Zgodnie z ogólnouczelnianym podziałem treści w men znajdują się specjalne zakładki dla docelowych grup odbiorców - kandydatów, studentów oraz pracowników. Zakładki zawierają treści dedykowane dla poszczególnych interesariuszy i dotyczą m.in. toku studiów, planów zajęć, godzin konsultacji, a także bieżących wydarzeń. Udostępnione są również przewodniki po przedmiocie, programy kształcenia, wzory dokumentów oraz pozostałe informacje o poszczególnych kierunkach.

Według informacji uzyskanych w czasie wizytacji na spotkaniu z przedstawicielami Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania, działania związane z procesem kształcenia w kontekście kanałów informacyjnych, tj. udostępnianie, monitorowanie i aktualizowanie danych, reguluje procedura PS-13: upubliczniania informacji o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Jej weryfikacja przeprowadzana jest przez Komisję ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania a wszelkie informacje umieszczane na stronie m.in. wyniki badań ankietowych wymagają zgody Dziekana.

Plany zajęć dydaktycznych, programy kształcenia, procedury, uchwały dotyczące kształcenia są umieszczane na stronie internetowej Wydziału Zarządzania i Uczelni przez osobę do tego uprawnioną po uzyskaniu wcześniejszej zgody odpowiednich władz.

Strona internetowa jest na bieżąco aktualizowana w celu zwiększenia jej przejrzystości i czytelności. Ważne informacje dla interesariuszy wewnętrznych dodatkowo przekazywane są drogą mailową (zgodnie z podanymi przez poszczególne grupy dziekańskie adresy e-mail), gdzie wskazywane są docelowe zakładki lub dodatkowe pliki. Ponadto na stronie tej znajdują się informacje dotyczące dziekanatów, aktualnych wydarzeń, informacje o szkoleniach i konferencjach, osiągnięciach i sukcesach pracowników oraz studentów. Nadzór merytoryczny nad treścią poszczególnych składowych procesu kształcenia sprawują odpowiednie komórki organizacyjne Wydziału Zarządzania, przy współudziale Komisji ds. Jakości Kształcenia i akceptacji Władz Dziekańskich.

Podstawowym źródłem informacji jest strona internetowa Uczelni www.pcz.pl, gdzie znajdują się wszystkie treści ważne z punktu widzenia użytkownika. Według studentów strona internetowa jest funkcjonalna i spełnia ich oczekiwania.

Istotne znaczenie w zakresie komunikacji i wymiany informacji ma system informatyczny USOSweb – „Elektroniczny Dziekanat” Politechniki Częstochowskiej. Jednakże studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA zgłosili do tego systemu zastrzeżenia. Wskazali, że w systemie nie ma większości informacji związanych z procesem kształcenia (np. nie są wprowadzone plany zajęć) oraz, że nie są odświeżane aktualności lub pojawiają się z dużym opóźnieniem.

Uczelnia posiada profile na portalach społecznościowych, takich jak np. Facebook w celu komunikacji zewnętrznej i promocji swojej oferty.

Ponadto studenci mogą uzyskać niezbędne informacje poprzez bezpośredni kontakt z pracownikami Uczelni, ale także telefonicznie lub drogą elektroniczną.

W opinii studentów wprowadzone rozwiązania (tj. strona internetowa, wewnętrzny system informatyczny, informacje w gablotach i na tablicach itd.) sprzyjają odpowiedniemu dostępowi do informacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W Politechnice Częstochowskiej oraz na Wydziale Zarządzania przyjęto procedury w zakresie projektowania, zatwierdzenia, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia. Wydział w procesie doskonalenia i realizacji programów kształcenia stosuje różne formy udziału interesariuszy, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów. Monitorowanie prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym również w procesie dyplomowania. W trakcie wizytacji podano przykłady działań doskonalących podjętych na skutek opinii płynących od studentów, nauczycieli akademickich, a także pracodawców.

Można zatem uznać, iż doskonalenie programu kształcenia realizowane jest na Wydziale przy współudziale środowiska akademickiego, a także interesariuszy zewnętrznych. Każdy ma możliwość zgłoszenia swoich uwag, opinii lub rekomendacji w zakresie jakości kształcenia.

Wydział Zarządzania wykorzystuje w procesie doskonalenia opinie płynące również od absolwentów oraz ocenę ich przydatności na rynku pracy. Monitorowaniu podlega też prowadzona polityka kadrowa, stosowane są ankiety oceniające nauczycieli akademickich na wszystkich poziomach i formach studiów, zaś wyniki tych ocen są brane pod uwagę w doskonaleniu procesu jakości kształcenia.

Politechnika Częstochowska i Wydział zapewniają publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia oraz wzorów dokumentów. Studenci mogą wyrażać opinie dotyczące dostępu do informacji oraz przydatności udostępnianych treści zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami odbiorców.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

1. Zaleca się zwrócenie większej uwagi na sposób badania skuteczności weryfikacji efektów kształcenia realizowanych w zakresie prac przejściowych dyplomowych.
2. Zaleca się usprawnienie działania i systematyczną aktualizację systemu USOSweb w celu efektywnej komunikacji i wymiany informacji.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

W roku akademickim 2017/2018 zajęcia dydaktyczne na kierunku Finanse i rachunkowość prowadzone były przez 94 nauczycieli akademickich, w tym:

- 13 pracowników z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu, ekonomii lub finansów,
- 74 pracowników ze stopniem naukowym doktora z obszaru nauk społecznych specjalizujących w różnych dyscyplinach z zakresu nauk ekonomicznych,
- 3 doktorantów z tytułem zawodowym magistra.

Kluczowe przedmioty z zakresu finansów i rachunkowości na studiach I i II stopnia wykładane są przede wszystkim przez dwudziestu pracowników Instytutu Finansów, Bankowości i Rachunkowości, posiadających bogaty i adekwatny dorobek publikacyjny.

Liczba oraz zróżnicowana struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces dydaktyczny na kierunku Finanse i rachunkowość sprzyja osiągnięciu założonych efektów kształcenia na I i II stopniu studiów o profilu akademickim. Ponadto na ocenianym kierunku studiów w trybie stacjonarnym studiuje 823 studentów oraz 210 studentów w trybie niestacjonarnym. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę 1033 studentów w stosunku 94 nauczycieli akademickich, którzy są zaangażowani w proces kształcenia uzyskano korzystną relację na poziomie 11:1.

Dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe kadry dydaktycznej realizującej kierunkowe i specjalizacyjne moduły przedmiotów są w pełni zgodne z realizowanym programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia na poszczególnych poziomach studiów. Pracownicy Zakładu Finansów i Bankowości oraz Zakładu Rachunkowości tworzących Instytut Finansów, Bankowości i rachunkowości od wielu prowadzą badania i działalność publikacyjną odpowiadającą obszarowi kształcenia wskazanemu dla ocenianego kierunku studiów. Systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe przez udział w warsztatach dydaktycznych i specjalistycznych kursach, m.in. w zakresie wykorzystywanego w procesie kształcenia oprogramowania:

- modułu Finanse i księgowość programu Symfonia Forte,
- oraz modułu Finanse systemu ERP Makrologic.

4.2

Odpowiednia liczba i zdywersyfikowana struktura kwalifikacji zawodowych sprzyjają właściwej obsadzie zajęć dydaktycznych. Znaczna część wykładów z przedmiotów kierunkowych z zakresu rachunkowości ma charakter autorski i jest realizowana z wykorzystaniem własnych podręczników akademickich autorstwa pracowników Instytutu Finansów, Bankowości i Rachunkowości.

Ponadto od 2013 roku realizowany jest projekt pt. „Wykłady ludzi biznesu”, w ramach którego do prowadzenia wykładów zapraszani są przedstawiciele praktyki gospodarczej, co znacznie wzbogaca i uatrakcyjnia oceniany proces dydaktyczny. Są to jednak z reguły jednorazowe wykłady a nie cykle zajęć, które w istotnym stopniu mogłyby poprawić przygotowanie studentów do sprostania oczekiwaniom przyszłych pracodawców.

4.3.

Wszyscy nauczyciele akademicki biorący udział w procesie kształcenia studentów na ocenianym kierunku studiów zostali zatrudnieni w wyniku postępowań konkursowych, w których uwzględniane są ich osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Ciągłemu rozwojowi kompetencji zawodowych pracowników Wydziału Zarządzania służą również coroczne oceny dokonywane na podstawie wyników ankiet studenckich oraz hospitacji zajęć dydaktycznych. W ramach systemu podnoszenia jakości kształcenia studenci mają możliwość anonimowej oceny prowadzących zajęcia. Na podstawie systematycznie prowadzonych analiz wyników ankiet przez Wydziałową Komisję ds. oceny nauczycieli akademickich Władze Wydziału przeprowadzają hospitację wytypowanych zajęć oraz informują pracowników o konieczności doskonalenia warsztatu i metodyki nauczania. Wyniki ankiety studenckiej są brane również pod uwagę przy okresowej ocenie pracy nauczycieli akademickich.

Władze Wydziału Zarządzania tworzą sprzyjające warunki dla rozwijania potencjału naukowo-dydaktycznego pracowników przez finansowanie konferencji i staży zagranicznych, dofinansowywanie międzynarodowych publikacji naukowych oraz procedur awansowych prowadzonych w innych ośrodkach akademickich. W wyniku tych działań Wydział posiada pełne uprawnienia akademickie oraz w ostatniej ocenie parametrycznej uzyskał najwyższą kategorię naukową.

Studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie ocenili kompetencje, doświadczenie i postawę nauczycieli akademickich, którzy prowadzą zajęcia na wizytowanym kierunku.

Wielu z nauczycieli akademickich sprawuje funkcje opiekunów kół naukowych, w ramach których spędzają czas ze studentami, angażując ich nie tylko w sprawy Wydziału, ale również dążąc do tego, aby studenci wynieśli dodatkowe treści, umożliwiające im uzyskanie tytułu licencjata lub magistra.

Studenci mają możliwość oceny nauczycieli akademickich po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. W trakcie trwania studiów studenci wypełniają ankiety dotyczące realizacji procesu dydaktycznego. Badanie jest anonimowe, dobrowolne i prowadzone w formie ankiet papierowych. Sposób przeprowadzania ankiet opisuje procedura PS-4 Procedura badań ankietowych realizacji procesu dydaktycznego. Za pośrednictwem tego badania ocenie poddawany jest, co najmniej jeden raz w roku, każdy nauczyciel akademicki Wydziału, który prowadzi zajęcia dydaktyczne (włącznie ze studentami III stopnia w ramach praktyk dydaktycznych). Każda ankietę zawiera pytania dotyczące przygotowania prowadzącego do zajęć, pobudzania aktywności studentów i zachęcania ich do czynnego udziału w zajęciach, stopnia w jakim zajęcia inspirują do samodzielnego i twórczego myślenia, jasności i zrozumiałości materiału, postawy wobec studentów, obiektywności i sprawiedliwości oceniania, punktualności prowadzącego oraz regularności odbywania się zajęć. W ankiecie znajduje się również miejsce na dodatkowe uwagi i spostrzeżenia studentów. Po dokonaniu ankietyzacji, na podstawie wyników ankiet sporządzany jest przez Wydziałową Komisję ds. Przeprowadzania Ankiety Oceniającej Nauczycieli Akademickich pisemny raport z przeprowadzonego badania, który następnie przekazywany jest do władz Wydziału. W przypadku negatywnych wyników danego nauczyciela akademickiego władze Wydziału dokonują hospitacji prowadzonych przez niego zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzają rozmowę mającą na celu poprawę jakości wykonywanych obowiązków dydaktycznych. Zagregowane wyniki ankiet w postaci zestawień statystycznych w celu nienaruszenia zaleceń RODO są udostępniane studentom oraz publikowane na stronie internetowej Wydziału. Ocena nauczycieli akademickich przez studentów jest także uwzględniana w okresowych ocenach nauczycieli akademickich. System ankietyzacji ma umożliwić podnoszenie poziomu jakości i skuteczności procesu kształcenia, służyć doskonaleniu kadry akademickiej, a także pozwolić na uwzględnienie opinii studentów.

Istotnym instrumentem oceny i kontroli jakości procesu dydaktycznego, w tym jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich są okresowe hospitacje zajęć. Powinny być one prowadzone co najmniej raz w roku przez doświadczonych nauczycieli akademickich. Z przeprowadzonych hospitacji sporządza się protokoły w formie arkusza obserwacji zajęć.

Ponadto studenci wizytowanego kierunku mogą przedstawiać swoje uwagi dotyczące nauczycieli akademickich władzom Wydziału lub Instytutu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W procesie kształcenia studentów na kierunku Finanse i rachunkowość uczestniczy odpowiednio liczny zespół pracowników naukowo-dydaktycznych posiadających bogaty i zdywersyfikowany dorobek zawodowy, co sprzyja osiąganiu zakładanych efektów kształcenia. Władze Wydziału wspierają rozwój dydaktyczny i naukowy własnej kadry oraz współpracują w ramach programu „Wykłady ludzi biznesu” z wybranymi przedstawicielami praktyki gospodarczej.

Studenci pozytywnie oceniają prowadzących zajęcia. Ponadto na wizytowanym kierunku funkcjonuje przejrzysty system oceny realizacji procesu dydaktycznego, w tym nauczycieli akademickich, który uwzględnia udział studentów w tym procesie. System ankietyzacji jest anonimowy i ma służyć podnoszeniu poziomu jakości kształcenia oraz doskonaleniu kadry akademickiej.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Na podstawie przeprowadzonej analizy i oceny polityki kadrowej zaleca się zwiększenie udziału procesie dydaktycznym praktyków posiadających doświadczenie zawodowe w zakresie *finansów i rachunkowości*.
2. Zaleca się wprowadzenie elektronicznej (zamiast papierowej) ankiety oceny nauczycieli akademickich i prowadzonych przez nich zajęć.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wydział Zarządzania prowadzi współpracę z prężnie działającymi w regionie, w kraju i za granicą przedsiębiorstwami. Uchwałą nr 51/2012 Rady Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej z dnia 14 listopada 2012 roku powołano Radę Doradczą Przedstawicieli Biznesu. Rada obok przedsiębiorców zrzesza także przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji regionalnych, urzędu pracy oraz banków. Aktualnie Radę tworzą 42 firmy i instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego. Podstawowym celem funkcjonowania Rady przy Wydziale Zarządzania jest współpraca w obszarze procesu dydaktycznego, zwłaszcza wypracowania oferty nowych kierunków i specjalności nauczania, które będą w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom rynku pracy. W ten sposób powołano nowe specjalności, np. *Nowe usługi biznesowe*.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym pozwala także na zapewnienie odpowiedniego poziomu jakości kształcenia studentów z perspektywy wymagań rynku. Przykładem jest wprowadzanie do programu nauczania nowych przedmiotów na kierunku

Finanse i rachunkowość, takich jak: *Zaawansowana rachunkowość skomputeryzowana* oraz *Finanse i Rachunkowość z systemem SAP*.

Efektom współpracy z Radą Doradczą Przedstawicieli Biznesu jest również organizacja wyjazdowych dydaktycznych wizyt studyjnych w przedsiębiorstwach oraz powstanie Banku Praktyk z ofertami staży i praktyk dla studentów Wydziału Zarządzania. Szeroki wykaz i opis firm przedstawiono w czasie wizytacji Zespołu Oceniającego.

Wydział Zarządzania realizuje projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich o nazwie „Be Creative – rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu”. Założeniem projektu jest podniesienie kompetencji studentów odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. W ramach realizacji projektu:

- realizowane są wizyty studyjne w przedsiębiorstwach, m.in. w Grupa LEW S.A., ZF European Shared Services Center, S24 Management, Firma Konsultingowo-Doradczą A. Całus,
- prowadzone są przez przedstawicieli biznesu warsztaty w formie projektowej, polegające m.in. na rozwijaniu kompetencji językowych czy związanych z analitycznym myśleniem,
- studenci biorą udział w certyfikowanych szkoleniach, np. Techniki sprzedaży, Systemy prezentacji informacji w biznesie.

Studenci Wydziału Zarządzania dzięki udziałowi w projekcie mogą zwiększyć swoje kompetencje do pracy w sektorze usług. Pracownicy Wydziału Zarządzania będąc w stałym kontakcie z przedstawicielami biznesu mogą elastycznie reagować na potrzeby rynku pracy i przekazywać studentom treści, które będą przydatne w przyszłej w pracy.

Wydział Zarządzania szeroko wykorzystuje współpracę z przedsiębiorstwami oraz instytucjami otoczenia społecznego do organizowania spotkań z biznesmenami i menadżerami. Organizowane od 2013 roku „Wykłady Ludzi Biznesu” spotkały się dużym zainteresowaniem, co pozwoliło na połączenie nauki z praktyką biznesową i wzbogaciło proces dydaktyczny na kierunku Zarządzanie. Spotkania z przedsiębiorcami i menadżerami pokazują studentom, jak teoria koresponduje z praktyką. Praktycy biznesu i liderzy przedsiębiorczości dzielą się ze studentami swoimi doświadczeniami i refleksjami związanymi z różnymi aspektami zarządzania i przedsiębiorczości. Każdy z wykładów poświęcony jest innemu zagadnieniu, umiejscowionemu w nurcie praktyki biznesowej, zarządzania, finansów lub przedsiębiorczości. Po każdym wykładzie przewidziany jest czas na dyskusję z prelegentem. Od 2013 roku zorganizowano 29 seminariów z praktykami.

Wydział Zarządzania organizuje we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym liczne warsztaty i szkolenia skierowane do studentów, których celem jest wzbogacenie treści programowych i rozwój zainteresowań uczestników. Studenci mogą również uporządkować i zweryfikować swoją wiedzę. W roku 2017 i 2018 zorganizowano 10 warsztatów tego typu. Warsztaty te są kompatybilne z programem nauczania i służą podnoszeniu poziomu wiedzy studentów oraz pogłębianiu i rozpowszechnianiu wzorców dobrych praktyk biznesowych. Inicjatywy te prezentują problematykę współczesnego biznesu, co jest istotne dla wykładowców akademickich prowadzących zajęcia z danej tematyki i wpływają na podniesienie jakości prowadzonych zajęć.

Boss Festiwal to kolejne cykliczne działanie realizowane przez Wydział Zarządzania we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jest to ogólnopolskie wydarzenie o charakterze biznesowo-edukacyjnym, które realizowane jest w 11 największych miastach w Polsce. Festiwal powstał z myślą o młodych, ambitnych ludziach chcących się rozwijać zawodowo. Podczas wydarzenia odbywają się konferencje, panele dyskusyjne, spotkania inspirujące, szkolenia oraz warsztaty. W 2018 roku miała miejsce XV edycja Boss Festiwal, która składała się z czterech głównych bloków tematycznych – osiągany sukces, kreowanie wizerunku firmy, innowacyjność w biznesie, a także tworzenie własnej ścieżki kariery. Boss Festiwal jest bardzo istotną inicjatywą inspirującą i motywującą studentów poprzez wystąpienia praktyków do aktywności, rozwoju i wykorzystywania wiedzy w prowadzeniu własnego

biznesu. Studenci mogą zobaczyć jak teorie zarządzania należy skutecznie przekładać na praktykę biznesową.

Wydział Zarządzania współpracuje również z organami samorządu terytorialnego. Efektem współpracy z Urzędem Miasta Częstochowy są liczne inicjatywy. Przykładem jest obecność pracowników Wydziału w strukturach Regionalnego Forum Terytorialnego Województwa Śląskiego. Jego celem jest stymulowanie strategicznej dyskusji dotyczącej kierunków i efektów polityki regionalnej w województwie, a także ich ocena z uwzględnieniem problemów społeczno-gospodarczych regionu. Dyskusja wokół uwarunkowań rozwoju rynku pracy i wnioski z niej płynące znajdują odzwierciedlenie w kształtowaniu oferty dydaktycznej Wydziału.

Wydział Zarządzania w partnerstwie z otoczeniem społeczno-gospodarczym organizuje konferencje adresowane do środowiska akademickiego. Podczas konferencji przewidziane są wystąpienia przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego oraz dyskusje w postaci okrągłego stołu lub paneli. Ta forma spotkania z praktykami uzyskała uznanie wśród firm i pozwoliła na swobodną wymianę myśli i doświadczeń oraz dało możliwość zadawania pytań przez studentów. Ci ostatni poznają realia rynku oraz weryfikują i porządkują swoją wiedzę. Przykładami takich inicjatyw są: VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Wyzwania i perspektywy przedsiębiorczej Organizacji” (8.06.2018), „Zarządzanie zrównoważoną gospodarką energetyczną. Możliwości, wyzwania, bariery rozwoju” (dwie edycje: 24.11.2016 i 24.05.2017), cykl konferencji we współpracy z TBS Sp. z o.o. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Wydziałem Inżynierii Mechanicznej i Informatyki PCz, Wydziałem Budownictwa PCz: „Inteligentny zasób mieszkaniowy – wyzwania związane z obszarem obsługi mieszkańców przez zarządzających zasobem komunalnym” (13-15.12.2017, 14-16.03.2018, 25-27.04.2018 oraz 28-30.05.2018).

Dzięki różnym formom współpracy Wydziału z biznesem możliwy jest postęp w pracy naukowej pracowników, rozwój umiejętności i doświadczenie, które przekładają się na wysoki poziom jakości prowadzonych zajęć. Dzięki znajomości preferencji rynku doskonalony jest proces kształcenia, modyfikowane treści programowe a studenci otrzymują wiedzę wymaganą w praktyce gospodarczej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W uczelni istnieją sformalizowane formy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, na Wydziale Zarządzania od 2012 roku w formie Rady Doradczej Przedstawicieli Biznesu skupiającej ponad 50 najważniejszych firm i instytucji gospodarczych. Formy współpracy z otoczeniem są bardzo szerokie i obejmują zagadnienia współpracy naukowej i dydaktycznej.

Wydział Zarządzania szeroko i wielopoziomowo współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, tak krajowym jak i międzynarodowym. Efektem tej współpracy jest ciągłe doskonalenie procesu kształcenia na kierunku *finanse i rachunkowość*, oparte na najnowszych trendach gospodarczych, uwzględniające opinie pracodawców oraz wymagania współczesnego rynku pracy.

Dobre praktyki

Rady Doradcza Przedstawicieli Biznesu Wydziału Zarządzania patronuje i wspiera merytorycznie studenckiej aktywności poprzez współorganizację warsztatów zawodowych.

Zalecenia

brak

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Dla studentów kierunku Finanse i rachunkowość, na II stopniu, w I semestrze prowadzone są dla grupy 98 studentów na studiach stacjonarnych (co stanowi 100% wszystkich studentów, którzy mogliby wziąć udział w wykładzie) i 68 studentów na studiach niestacjonarnych (co stanowi 100% wszystkich studentów, którzy mogliby wziąć udział w wykładzie) wykłady w języku angielskim pt.: „Modern means and forms of financial services promotion”. Wykłady na studiach stacjonarnych prowadzi z Instytutu Marketingu. Ze względu na otwarty charakter wykładów udział w nich mogą brać również studenci zagraniczni, przebywający na Wydziale Zarządzania w ramach programu Erasmus+ lub studiujący na innych kierunkach.

Elementem programu kształcenia studentów na Wydziale Zarządzania w dziedzinie kształtowania ich aktywności naukowej oraz umiejętności językowych jest włączanie studentów w proces badań naukowych. W rezultacie tych działań w roku akademickim 2017/2018 zarejestrowano 7 publikacji zagranicznych z udziałem studentów obcokrajowców, w tym 1 publikację związaną z kierunkiem finanse i rachunkowość – studentka z Francji, (odbywająca staż na Wydziale Zarządzania pod opieką dr adiunkta w Instytucie Finansów, Bankowości i Rachunkowości), uczestniczyła w konferencji „Zarządzanie kosztami przedsiębiorstwa. Historia i współczesność” (10-11.05.2018 r.), prezentując artykuł „Measures of Cost Optimization Based on the Examples of French Companies”.

Kolejnym elementem działalności edukacyjnej w powyższym zakresie jest działalność studenckich kół naukowych, szczególnie tych o profilu międzynarodowym. Szeroką działalność edukacyjną w zakresie kształcenia studentów w językach obcych prowadzi Studenckie Koło Naukowe „Erasmus+Manager”. Z aktywności Koła studentom kierunku finanse i rachunkowość dedykowane były w szczególności warsztaty „IT in the accounting”, które odbyły się w dniu 08.05.2018 r.

Studenci z zagranicy angażują się także w działalność prowadzoną w ramach Koła Naukowego „MacroKnow”. Zagraniczni członkowie tego Koła kształcący się na kierunku finanse i rachunkowość to osoby odpowiedzialne za budowanie współpracy z kołami z Ukrainy, a także aktywni członkowie, którzy przygotowali warsztaty dotyczące sytuacji gospodarczej na Ukrainie.

Istotną formą umiejdzynarodowienia związaną z kierunkiem *Finanse i rachunkowość* są wyjazdy w ramach programu Erasmus+.

W tabeli 1 przedstawiono liczbę nauczycieli akademickich związanych z kierunkiem finanse i rachunkowość (na tle Wydziału) wyjeżdżających w ramach programu Erasmus+ na prowadzenie zajęć w uczelniach partnerskich. Wyjazdy te służą przede wszystkim rozwojowi indywidualnemu nauczycieli akademickich, ich kompetencji językowych oraz doskonaleniu warsztatu metodycznego. Prowadzone na uczelniach partnerskich zajęcia mogą stanowić również działalność promocyjną Wydziału i Uczelni, prowadząc pośrednio do mobilizacji studentów uczelni partnerskich do przyjazdu na Wydział Zarządzania.

W ramach Wydziału w roku akademickim 2016/2017 zrealizowano 28 wyjazdów zagranicznych (teaching lub training) w ramach programu Erasmus+. Na koniec roku akademickiego 2017/2018 zrealizowano 24 wyjazdy zagraniczne w ramach tego programu, w tym 3 pracowników związanych z kierunkiem finanse i rachunkowość. Również w roku akademickim 2016/2017 3 pracowników związanych z kierunkiem finanse i rachunkowość wyjechało w ramach tego programu. Wyjazdy tego typu wzbogacają program kierunku finanse i rachunkowość o otwarte wykłady i zajęcia, przyczyniając się do poprawy kompetencji językowych pracowników, studentów oraz przyczyniając się do rozszerzania ich wiedzy i umiejętności.

Tabela 1. Liczba mobilności pracowników Wydziału Zarządzania w ramach programu Erasmus+: wyjazdy nauczycieli akademickich na prowadzenie zajęć w uczelniach partnerskich

Kraj uczelni partnerskiej	2016/2017		2017/2018	
	Ogółem	Związane z kierunkiem finanse i rachunkowość	Ogółem	Związane z kierunkiem finanse i rachunkowość
Chorwacja	2	-	2	-
Rumunia	5	1	4	1
Słowacja	9	-	8	-
Niemcy	-	-	2	-
Czechy	10	2	2	-
Węgry	-	-	4	2
Hiszpania	2	-	-	-
Litwa	-	-	2	-
Razem	28	3	24	3

Ważnym aspektem internacjonalizacji są także staże zagraniczne pracowników dydaktyczno-naukowych. Wyjazdy tego typu związane z kierunkiem finanse i rachunkowość dotyczyły 1 pracownika – w roku 2016. Celem stażu naukowego był rozwój współpracy w zakresie umiędzynarodowienia badań oraz procesu dydaktycznego. Do podstawowych efektów stażu naukowego odbytego przez pracownika związanego z kierunkiem finanse i rachunkowość są dwie publikacje, udział w radach programowych dwóch konferencji międzynarodowych oraz zorganizowanie sesji specjalnej w ramach konferencji międzynarodowej, na którą zaproszono prelegentów z uczelni, w której odbył się staż.

Tabela 2. Liczba mobilności pracowników Wydziału Zarządzania w ramach staży naukowych na zagranicznych uczelniach w latach 2016-2018 – staże związane z kierunkiem finanse i rachunkowość

Kraj uczelni partnerskiej	2016	2017	2018
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Rumunia	-	-	-
Słowacja	1	-	-
Czechy	-	-	-
Ukraina	-	-	-
Razem	1	0	0

Program Erasmus+ wspierający mobilność pracowników to ważny, dynamicznie rozwijający się aspekt w działalności edukacyjnej Wydziału, umożliwiający również międzynarodową wymianę studentów. W roku akademickim 2016/2017 studia na zagranicznych uczelniach wyższych podjęło 5 studentów kierunku finanse i rachunkowość (3 w Portugalii, 2 w Czechach). W roku akademickim 2017/2018 1 osoba podjęła studia w Hiszpanii, 1 w Czechach. Dodatkowo 1 osoba wyjechała na praktykę do Hiszpanii i 1 do Czech.

Tabela 3. Liczba mobilności studentów Wydziału Zarządzania z kierunku finanse i rachunkowość w ramach programu Erasmus+: wyjazdy na studia/praktyki w roku akademickim 2016/2017

Kraj uczelni partnerskiej	Studenci wyjeżdżający z WZ	
	na studia	na praktyki

Hiszpania	-	-
Portugalia	3	-
Rumunia	-	-
Niemcy	-	-
Czechy	2	-
Razem	5	0

Tabela 4. Liczba mobilności studentów Wydziału Zarządzania z kierunku finanse i rachunkowość w ramach programu Erasmus+: wyjazdy na studia/praktyki w roku akademickim 2017/2018

Kraj uczelni partnerskiej	Studenci wyjeżdżający z WZ	
	na studia	na praktyki
Hiszpania	1	1
Portugalia	-	-
Rumunia	-	-
Niemcy	-	-
Czechy	1	-
Razem	2	1

Utworzone nowe kierunki na Wydziale wpłynęły na wzrost liczby przyjeżdżających studentów, przede wszystkim z uczelni zlokalizowanych w Turcji.. W roku akademickim było to 11 studentów, w tym 9 z Turcji i 2 z Rumunii.

Tabela 5. Mobilność studentów Wydziału Zarządzania w ramach programu Erasmus+: przyjazdy na studia w roku akademickim 2017/2018 - studenci przyjeżdżający na studia na WZ na kierunek finanse i rachunkowość

Kraj uczelni partnerskiej	Liczba studentów
Chorwacja	-
Hiszpania	-
Portugalia	-
Rumunia	2
Słowacja	-
Niemcy	-
Czechy	-
Turcja	9
Włochy	-
Francja	-
Razem	11

Jednym z istotnych elementów wspierania studentów Wydziału Zarządzania w zakresie pozyskania wymaganych przez rynek pracy kompetencji językowych jest kształcenie poprzez warsztaty, szkolenia oraz wykłady prowadzone w języku obcym. Służą temu przede wszystkim wykłady prowadzone przez przedstawicieli partnerskich uczelni zagranicznych przebywających na Wydziale Zarządzania w ramach międzynarodowych programów wymiany akademickiej (CEEPUS, Erasmus+, Fulbright). W ramach prowadzonej na tym polu aktywności podkreślić należy także fakt podpisania w 2017 roku umowy międzyuczelnianej z Centro Estadual de Educação Tecnológica Paula Souza São Paulo, Brazylia. W ramach współpracy nawiązanej z tą uczelnią (już w 2015 roku) zorganizowano warsztaty międzynarodowe nt. „Innovation in Business Management – Polish and Brazilian Experience” (21.10.2015 r. Wydział Zarządzania PCz). W efekcie warsztatów wydano związaną z kierunkiem *finanse i rachunkowość* oraz *logistyka* wspólną publikację pod red. Iwony Otol, Eliane Simoes pt. „Innovation in Business

Management. Polish and Brazilian Experience” (Wyd. WZ PCz, 2017 r.). W listopadzie 2017 roku odbyła się także wizyta profesora tej uczelni. W jej trakcie odbyły się m.in. wykłady dla studentów Wydziału, w tym kierunku *finanse i rachunkowość* oraz studentów zagranicznych, a także seminarium naukowe nt. „Rozwój koncepcji logistycznych w zarządzaniu zasobami przedsiębiorstwa”. W ramach nawiązanej współpracy pracownik IFBiR () pełniła opiekę naukową (współpromotorstwo) nad pracą dyplomową magisterską nt. „Social Enterprises and the Development of Reverse Logistics under Theoretical Lenses of the Creation of Economic, Social And Environmental Value: an Exploratory Study in Brazil and Poland” (egzamin magisterski odbył się w sierpniu 2018 r.). Studenci kierunku finanse i rachunkowość wzięli udział w 15 wykładach w latach 2016-2018, prowadzonych przez przedstawicieli zagranicznych uczelni i jednostek badawczo-naukowych. Opiekę nad czterema wykładowcami sprawowali pracownicy Wydziału Zarządzania związani z kierunkiem finanse i rachunkowość. Dwa spośród 15 wykładów dedykowane były tylko dla studentów kierunku finanse i rachunkowość, ze względu na wąską tematykę z zakresu finansów.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili organizację i poziom lektoratów języków obcych. Studium Języków Obcych w ramach lektoratów języków obcych kształci i rozwija sprawności językowe studentów – rozumienia, mówienia, czytania i pisanie – na poziomie średniozaawansowanym (B1/B2) oraz zaawansowanym (C1) w zależności od indywidualnych potrzeb studentów. Zapisy na dany lektorat w wersji elektronicznej dokonywane są na stronie www.sjo.pcz.pl we wrześniu dla studentów rozpoczynających naukę języka w semestrze zimowym i w styczniu w semestrze letnim. Lektorat każdego języka jest realizowany według programu podanego przez lektora na początku semestru. Program dla danego poziomu z języka ogólnego jest wspólny dla wszystkich wydziałów. Zróżnicowanie programów dotyczy wprowadzenia tekstów specjalistycznych związanych z kierunkiem studiów.

Uczelnia podpisała kilkanaście umów bilateralnych z uczelniami zagranicznymi, dając tym samym możliwość współpracy międzynarodowej z zakresu prowadzenia wspólnych badań naukowych, wydawania publikacji, organizacji konferencji i wizyt studyjnych, wymiany kadry dydaktycznej, jak również wymiany studentów.

Mobilność studentów wspierana jest głównie w ramach realizowanego przez Uczelnię programu Erasmus+. Pomimo, że Uczelnia podejmuje starania, aby zachęcić studentów do wyjazdów zagranicznych, studenci wizytowanego kierunku rzadko korzystają z oferty mobilności studenckiej. Nie wynika to jednak z braku świadomości i wiedzy o funkcjonowaniu tego typu możliwości. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wizytowanego kierunku jako główne przyczyny nikłej skali wymiany studenckiej wskazali konieczność dofinansowania wyjazdów zagranicznych z własnych środków, obawy językowe oraz chęć podejmowania pracy zawodowej w trakcie studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział podejmuje szereg działań na rzecz poprawy warunków sprzyjających większej niż dotychczas internacjonalizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku *Finanse i Rachunkowość*. Na ocenianym kierunku zajęć w językach obcych jest za mało. Jest jednak dość dobrze wykorzystywana anglojęzyczna ścieżka kształcenia. Oferty kształcenia w językach obcych (angielskim) na kierunku są zapewnione, ale ich zróżnicowanie jest bardzo małe (1-2 przedmioty). Aktywność studentów jest wysoka (100% na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych wszystkich studentów, którzy mogli brać udział). Ze spotkań ze studentami wynika, że mała oferta wykładów w językach obcych nie ma dla nich większego wpływu i nie widzą w tym problemu. Jednak z oceny prac dyplomowych można stwierdzić, że dla wielu z nich posługiwanie się językiem obcym (angielskim) jest problematyczne.

Plan rozwoju kierunku zakłada ciągłą poprawę jakości procesu dydaktycznego, wyrażającą się m.in. poprzez internacjonalizację i dostosowanie do oczekiwań rynku pracy.

Przewidziane jest rozszerzanie i zacieśnianie współpracy z ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą w zakresie wspólnych badań, staży naukowych, realizacji projektów badawczych oraz zwiększanie intensywności współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego poprzez uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych sieciach naukowych (w dobie obecnej ta działalność jest niedostateczna).

Przewidziane jest rozszerzanie wymiany studentów w ramach programu Erasmus+ z uczelniami wyższymi z krajów Azji Środkowej. W 2018 roku podpisano umowy o współpracy z Almaty University w Ałmaty (Kazachstan) i z Kyrgyz Economic University w Biszkek (Kirgizja). Planuje się dalsze działania na rzecz rozwoju współpracy z innymi uczelniami z tego regionu tj. z Uzbekistanem i Azerbejdżanem. Rozszerzanie działalności w tej sferze jest słuszne, ale w chwili obecnej skala wymiany międzynarodowej studentów jest mała, zwłaszcza niewielu jest studentów wyjeżdżających na studia i praktyki zagraniczne. Należy bardziej koordynować rozwój współpracy międzynarodowej Wydziału ze zwiększeniem bodźców zachęcających studentów na wyjazdy zagraniczne, w przeciwnym wypadku, będzie potrzeba bardziej wnikliwej oceny korzyści wynikających z rozwoju takiej współpracy międzynarodowej.

Wydział Zarządzania zamierza podjąć również starania, aby studenci na I stopniu kierunku *Finanse i Rachunkowość* mogli uzyskać oprócz dyplomu ukończenia studiów także certyfikat potwierdzający ich kompetencje zawodowe. Zdecydowano, że spośród wielu różnych certyfikatów starania będą dotyczyć certyfikatu Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). Chartered Institute of Management Accountants to największy na świecie Instytut zrzeszający specjalistów z dziedziny rachunkowości zarządczej oferujący kwalifikacje zawodową, której głównym obszarem zainteresowania jest zarządzanie przedsiębiorstwem i wykorzystanie informacji finansowej w procesach zarządzania. Z uwagi na to, że umiejętności i kompetencje oceniane przez certyfikat CIMA w największym stopniu odpowiadają na potrzeby pracodawców pragniemy zaoferować naszym studentom możliwie najlepsze przygotowanie do podjęcia pracy zawodowej.

Wydział Zarządzania zdecydował także o podjęciu starań o uzyskanie akredytacji ACCA (Association of Chartered Certified Accountants) dla II stopnia kierunku *Finanse i Rachunkowość*. ACCA to prestiżowa instytucja dla specjalistów z zakresu rachunkowości oferująca istotne z punktu widzenia potrzeb biznesu kwalifikacje i standardy z obszaru rachunkowości, finansów i zarządzania. Dla studentów kierunku *Finanse i Rachunkowość* będzie to możliwość zdobycia części kwalifikacji przewidzianych w ACCA w trakcie studiów. Kwalifikacja ACCA składa się z 15 przedmiotów, spośród których studenci muszą zdać 13 egzaminów aby uzyskać certyfikat ACCA, który w przyszłości może być bardzo ważnym dokumentem potwierdzającym ich wysokie kompetencje w zakresie *finansów i rachunkowości*.

Obecną skalę mobilności studentów i kadry akademickiej należy ocenić jako niską.

Zwrócić należy uwagę również na wykorzystywanie źródeł w językach obcych przy opracowywaniu prac dyplomowych (jak na I, tak i na II stopniu studiów), ponieważ obecne jest niedostateczne.

W opinii studentów wizytowanego kierunku Uczelnia stara się zapewnić warunki do umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Studenci mają świadomość wszystkich możliwości związanych z mobilnością, aczkolwiek z różnych powodów nie korzystają z tej oferty. Zainteresowanie wyjazdami zagranicznymi wśród studentów kierunku *Finanse i rachunkowość* jest niskie. Uczelnia oferuje kursy nauczania języków obcych.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Zwiększyć liczby godzin i liczby semestrów zajęć z języków obcych na studiach pierwszego stopnia.
2. Zwiększenie umiędzynarodowienia i mobilności studentów z Polski;
3. Zwiększenie mobilności międzynarodowej kadry akademickiej kierunku Finanse i Rachunkowość;
4. Zwiększenia współpracy z lokalnymi pracodawcami z firm zagranicznych, włączając w to również studentów z programu Erasmus+ oraz umów współpracy bilateralnej;
5. Wyraźnie określić wymagania korzystania ze źródeł w językach obcych przy opracowaniu prac dyplomowych.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunku Finanse i Rachunkowość odbywają się przede wszystkim w siedzibie Wydziału Zarządzania, który dysponuje 39 salami dydaktycznymi, w tym aż 13 pracowniami komputerowymi. Dzięki oprogramowaniu dostępnemu w pracowniach komputerowych, a zwłaszcza modułom księgowo- finansowym systemu komputerowego klasy ERP SAP oraz programowi Macrologic Xpertis służącemu wspieraniu procesów biznesowych, możliwe jest osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Studenci i pracownicy Wydziału mają bezpłatny i nieograniczony dostęp do bezprzewodowego Internetu poprzez system eduroam. Natomiast do kształcenia na odległość wykorzystywana jest platforma Moodle. W budynku Wydziału zainstalowany jest także sprzęt umożliwiający przeprowadzanie telekonferencji. Na uznanie zasługuje udostępnienie pracownikom i studentom dobrze wyposażonej pracowni doskonalenia wystąpień publicznych. Większość sal dydaktycznych wyposażonych jest w projektory multimedialne. Budynek i sale dydaktyczne są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo i osób niedosłyszących. Na parterze budynku zlokalizowany jest punkt gastronomiczny.

Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA co do zasady wyrazili pozytywną opinię o infrastrukturze naukowo-dydaktycznej Uczelni, a także stwierdzili, że umożliwia ona realizację zajęć i prowadzenie badań naukowych oraz sprzyja skutecznemu osiągnięciu przez nich efektów kształcenia założonych w programie studiów. Równocześnie wskazali jednak na konieczność doposażenia sal dydaktycznych, wymiany sprzętu oraz zwiększenia ilości komputerów. Ponadto zwrócili uwagę na zróżnicowanie akademików i potrzebę większych parkingów.

7.2.

Studenci i pracownicy ocenianego kierunku mają możliwość korzystania bogatego zbioru Biblioteki Wydziału Zarządzania oraz Biblioteki Głównej Politechniki Częstochowskiej. W zasobach biblioteki znajdują się podstawowe i zalecane pozycje literatury przedmiotu z zakresu finansów i rachunkowości. Poza dostępem do tradycyjnych książek i czasopism studenci mają dostęp wirtualnej czytelni ibuk.pl i ACADEMICA oraz do elektronicznych baz danych, takich jak: ELSEVIER, EBSCO, EMERALD, SPRINGER czy Notoria.

W czytelni Wydziału Zarządzania studenci mają wolny dostęp do najważniejszych krajowych czasopism naukowych z zakresu ocenianego kierunku studiów. Czytelnia dysponuje 23 miejscami, 6 stanowiskami komputerowymi oraz 3 czytnikami dla niedowidzących, co w pełni odpowiada potrzebom studentów Wydziału Zarządzania.

Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie oceniają pracę bibliotek, dostęp do całego księgozbioru bibliotecznego oraz jakość dostępnych materiałów.

7.3.

Zasoby biblioteczne są ciągle monitorowane i regularnie uzupełniane zgodnie z zaleceniami nauczycieli akademickich. W miarę możliwości finansowych Uczelni prowadzone są prace modernizacyjne, wymiana sprzętu komputerowego i audiowizualnego oraz zakupy oprogramowania. Efekty tych działań są pozytywnie oceniane przez absolwentów w specjalnej ankiecie dotyczącej oceny studiów na Politechnice Częstochowskiej, która dotyczy także poziomu infrastruktury dydaktycznej i socjalno-bytowej.

Monitorowanie bazy dydaktycznej odbywa się w ramach procedury PS-16 *Procedura weryfikacji zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej* Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej.

Studenci wizytowanego kierunku poinformowali też, że mogą swoje uwagi w zakresie infrastruktury kierować do władz Uczelni, Wydziału lub Instytutu. Uczelnia na wniosek pracowników i studentów doskonali bazę dydaktyczną i naukową z zakresie możliwym do zrealizowania.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Nowoczesny budynek, powierzchnia i odpowiednie wyposażenie sal dydaktycznych oraz dostęp do bogatych zasobów bibliotecznych w pełni odpowiadają oczekiwaniom studentów wizytowanego kierunku studiów. Władze Wydziału Zarządzania podejmują skuteczne działania w celu ciągłej modernizacji oraz rozwoju dostępnej infrastruktury dydaktycznej oraz socjalno-bytowej. Budynek i jego wyposażenie przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo i osób niedosłyszących. Słabą stroną są natomiast zdiagnozowane w czasie wizytacji nieprawidłowości przy planowaniu miejsc odbywania zajęć w laboratoriach komputerowych.

Dobre praktyki

Pracownicy i studenci mają możliwość doskonalenia swoich umiejętności interpersonalnych w nowocześnie wyposażonej pracowni doskonalenia wystąpień publicznych.

Zalecenia

Ze względu na zidentyfikowane nieprawidłowości w planowaniu miejsce odbywania zajęć dydaktycznych zaleca się zwiększenie nadzoru nad procesem planowania zajęć w laboratoriach komputerowych w celu dostosowania wyposażenia, oprogramowania i liczby stanowisk do specyfiki przedmiotu oraz liczebności grup studenckich.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągania efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1

Na Wydziale wdrożony został system opieki, wspierania i motywowania studentów w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia. Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA poinformowali, iż w ich opinii system ten działa poprawnie, a relacje pomiędzy nauczycielami akademickimi i studentami oparte są na zasadach partnerstwa.

Studenci wizytowanego kierunku mogą liczyć na wsparcie dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich, którzy są dostępni także poza zajęciami. Mają oni możliwość zdalnego kontaktu z nimi za pośrednictwem poczty elektronicznej lub skorzystania z konsultacji podczas wyznaczonych dyżurów. Konsultacje odbywają się w terminach dostosowanych do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych, a informacje o nich są publiczne i ogólnodostępne. Podczas konsultacji studenci mają możliwość wglądu do swoich prac etapowych. Mogą wówczas dowiedzieć się, jakie błędy zostały przez nich popełnione oraz jakie braki w obszarze efektów kształcenia powinni uzupełnić. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że nauczyciele akademicy w razie potrzeby chętnie służą pomocą. Ponadto poinformowali, że prowadzący zajęcia w ramach wsparcia dydaktycznego udostępniają im za pośrednictwem poczty elektronicznej lub w formie papierowej podczas zajęć materiały pomocnicze niezbędne w procesie kształcenia, a jakość i przydatność tych materiałów sprzyja osiąganiu przez nich efektów kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku w razie potrzeby mogą liczyć na wsparcie władz Wydziału. W tym celu mają możliwość bezpośredniego kontaktu zarówno z Dziekanem jak i z prodziekanami ds. nauczania i ds. studiów niestacjonarnych w ramach wyznaczonych dyżurów. Dodatkowo studenci mogą kontaktować się z pełnomocnikiem Dziekana ds. zapewnienia jakości kształcenia w ramach pełnionych przez niego dyżurów. Szczególną troską otoczeni są studenci pierwszego roku, nad którymi sprawuje opiekę i na bieżąco rozwiązuje problemy powoływany corocznie przez Radę Wydziału pracownik naukowo-dydaktyczny cieszący się zaufaniem środowiska studenckiego.

Studenci wizytowanego kierunku mają świadomość, że zasady dotyczące toku studiów określa Regulamin studiów Politechniki Częstochowskiej oraz uważają, że system zgłaszania i rozpatrywania skarg i wniosków działa sprawnie. Student zgłasza skargi i wnioski na odpowiednim formularzu, składając go w dziekanacie lub sekretariacie Wydziału. Rozstrzyganie skarg i wniosków studentów związanych z procesem dydaktycznym, np. podania o wpis warunkowy na kolejny semestr, wnioski o przeprowadzenie egzaminu komisyjnego czy prośby o zmianę grupy ćwiczeniowej, należy do kompetencji Dziekana. Skargi i wnioski rozpatrywane są w ciągu 7 dni. Sprawy studenckie rozstrzygane są również podczas bezpośrednich spotkań ze studentem na dyżurach dziekańskich (dwa razy w tygodniu).

Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie ocenili zatrudnioną kadrę administracyjną, która w ich opinii jest ważnym ogniwem pośredniczącym w kontaktach między studentami a nauczycielami akademickimi, a także pomiędzy studentami a jednostkami Uczelni. Studenci podkreślali, iż pracownicy są przygotowani merytorycznie do zajmowania swoich stanowisk i w sposób właściwy udzielają pomocy w codziennych sprawach i problemach, a godziny pracy poszczególnych jednostek administracyjnych są dostosowane do potrzeb studentów. Studenci wyrazili pozytywną opinię na temat funkcjonowania dziekanatów, w których mogą uzyskać kompleksowe informacje na temat swojego toku studiów. Dziekanat studiów stacjonarnych jest czynny dla studentów 4 razy w tygodniu, a studiów niestacjonarnych dodatkowo w soboty (w weekendy zjazdów). Godziny otwarcia dziekanatu są dostosowane do formy studiów i harmonogramów zajęć oraz opublikowane na stronie internetowej Wydziału. Dziekanat udziela wszystkich niezbędnych informacji dotyczących studiów również elektronicznie i telefonicznie. Funkcjonowanie dziekanatów poddawane jest ocenie, którą reguluje procedura PS-20 Procedura

badania ankietowego oceniającego pracę dziekanatów wszystkich kierunków funkcjonujących na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Badanie ankietowe przeprowadzane jest przez Komisję ds. Jakości Kształcenia. Ankiety wypełniają losowo wybrani studenci nie wcześniej niż po zakończonym pierwszym semestrze danego roku akademickiego, przynajmniej raz w roku akademickim. Ankiety są anonimowe, a poddawanie się ankietyzacji jest dobrowolne. Po dokonaniu badania sporządzany jest pisemny raport zawierający wyniki oraz wnioski wraz z zaleceniami poprawiającymi funkcjonalność badanego podmiotu. Wyniki badań ankietowych zamieszczone są w sprawozdaniu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a następnie przedstawiane są Radzie Wydziału. Ankieta dotycząca oceny pracy dziekanatów wszystkich kierunków funkcjonujących na Wydziale Zarządzania ma na celu ocenić stopień zaspokojenia potrzeb i wymagań studentów oraz podnieść jakość obsługi spraw administracyjnych towarzyszących procesowi nauczania.

Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA zgłosili zastrzeżenia do systemu USOSweb – „Elektronicznego Dziekanatu” Politechniki Częstochowskiej. Wskazali, że w systemie nie ma większości informacji związanych z procesem kształcenia (np. nie są wprowadzone plany zajęć) oraz że nie są odświeżane aktualności lub pojawiają się z dużym opóźnieniem, a także że wiele spraw związanych z tokiem studiów (np. wybór przedmiotów), które mogłyby zrealizować elektronicznie, muszą załatwiać osobiście w dziekanacie. Ponadto, mając na uwadze dobre wzorce z innych uczelni, krytycznie odnieśli się do tego, że na ich Uczelni wciąż funkcjonują indeksy w formie papierowej, co ich zdaniem generuje czasami wiele problemów. W ich opinii elektroniczne indeksy byłyby praktyczne i pozwoliłyby na zaoszczędzenie czasu.

Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie ocenili działający na Uczelni system pomocy materialnej. Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych mogą ubiegać się o przyznanie pomocy materialnej w formie stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów czy zapomogi. Mogą także wnioskować o przyznanie miejsca w domu studenckim. Szczegółowe zasady przyznawania pomocy materialnej określone są w Regulaminie przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom pierwszego i drugiego stopnia Politechniki Częstochowskiej. Studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA poinformowali, że kryteria przyznania każdego z wyżej wymienionych świadczeń pomocy materialnej są im znane i zrozumiałe. Podkreślili efektywną pracę administracji Uczelni w zakresie pomocy materialnej oraz pozytywnie ocenili powszechność dostępu do regulaminów stypendialnych i informacji o pomocy materialnej.

Studenci wizytowanego kierunku mogą w określonych przypadkach realizować studia w trybie indywidualnym. Indywidualizacja procesu kształcenia zakłada studiowanie według indywidualnego programu, w tym planu studiów (IPS) lub studiowanie według indywidualnej organizacji studiów (IOS). IPS przeznaczony jest dla studentów osiągających dobre wyniki w nauce. O zakwalifikowanie na studia odbywane według indywidualnego programu studiów może ubiegać się student, który zaliczył pierwszy rok studiów i którego średnia ocena z ostatniego roku wynosi co najmniej 4,3. Student, który uzyskał zgodę na studiowanie według IPS, ma wyznaczonego opiekuna naukowego. Studia odbywane według Indywidualnego Programu Studiów, w tym planu studiów, polegają na rozszerzeniu zakresu wiedzy w ramach wybranej specjalności oraz na udziale studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych Uczelni. Natomiast indywidualna organizacja studiów skierowana jest do studentów z niepełnosprawnościami, samodzielnie wychowujących dzieci, będących członkami kadry narodowej oraz studiujących więcej niż jeden kierunek. Dziekan, wydając decyzje o zgodzie na IOS, uwzględnia także różne sytuacje życiowe studentów oraz ich indywidualne potrzeby i możliwości. IOS ma zatem na celu przede wszystkim umożliwienie studentom łączenie kształcenia na różnych kierunkach lub pracy zawodowej ze studiami czy ułatwienie studiowania osobom z niepełnosprawnościami. Szczegółowe warunki i zasady indywidualizacji procesu

kształcenia określają odpowiednie przepisy Regulaminu studiów Politechniki Częstochowskiej. Studenci wizytowanego kierunku podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA poinformowali, że posiadają wiedzę na temat możliwości realizowania studiów w trybie indywidualnym oraz przyznali, że jest to ważny element wsparcia studentów w procesie uczenia się i osiągania zakładanych efektów kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku poza regularnymi zajęciami mają możliwość poszerzania wiedzy i umiejętności oraz realizowania pasji i zainteresowań w licznych kołach naukowych działających na Wydziale. Przynależność do nich jest uzależniona wyłącznie od potrzeb i oczekiwań studenta. Obecnie studenci na kierunku Finanse i rachunkowość mogą dołączyć do 22 kół naukowych, z czego takie koła naukowe jak: Buchalter, Analityk samorządowy, Bankowiec XXI wieku, MacroKnow, Innowator, Business Net, Menedżer czy „FaMa” Business Leaders Club są ściśle związane z analizowanym kierunkiem. Studenci w ramach kół podejmują pod opieką pracowników naukowo-dydaktycznych rozmaite formy aktywności badawczej, naukowej i organizacyjnej. Uczestniczą w badaniach naukowych, publikują artykuły (np. w Zeszytach Naukowych Politechniki Częstochowskiej), organizują konferencje i sympozja naukowe, szkolenia i warsztaty rozwojowe, kursy specjalistyczne oraz zajęcia integracyjne, a także realizują szereg projektów mających na celu nawiązanie współpracy ze środowiskiem społeczno-gospodarczym. Dodatkowo na spotkaniach kół przeprowadzane są wykłady i dyskusje, wykraczające swą tematyką poza program studiów. Podejmując te wszystkie działania, członkowie kół nie tylko poszerzają wiedzę z zakresu m.in. finansów, bankowości, rachunkowości, przedsiębiorczości czy zarządzania, ale także promują Uczelnię i kierunek. Przedstawiciele kół naukowych podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że Wydział zapewnia im odpowiednie wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe. Szczególnie pozytywnie ocenili pracę opiekunów, którzy – obok dbałości o poziom merytoryczny – sprawują nadzór instytucjonalny i na bieżąco wspierają aktywność studencką.

Studenci wizytowanego kierunku mają również możliwość rozwijania swoich zainteresowań pozanaukowych w takich organizacjach działających na Uczelni jak: Akademicki Związek Sportowy, Erasmus Student Network, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Studenckie Forum Business Centre Club czy Zrzeszenie Studentów Polskich.

Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie ocenili działania Uczelni w zakresie stymulowania ich rozwoju zawodowego oraz wspierania ich w kontaktach z otoczeniem społeczno-gospodarczym i procesie wchodzenia na rynek pracy. W ramach Uczelni działa Biuro Karier i Marketingu, które świadczy usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pomaga studentom i absolwentom w aktywnym poszukiwaniu zatrudnienia oraz w przygotowaniu profesjonalnych dokumentów aplikacyjnych, organizuje szkolenia, zajęcia warsztatowe, seminaria i spotkania informacyjno-rekrutacyjne, prezentuje ofertę dydaktyczną na targach edukacyjnych oraz zajmuje się promocją Uczelni. Sztandarowym projektem Biura są Akademickie Targi Pracy. Przedsięwzięcie ma kilkuletnią tradycję i od lat gromadzi tłumy studentów i absolwentów, poszukujących zatrudnienia. Dodatkowo Biuro wydaje czasopismo środowiska akademickiego „Politechnika Częstochowska”, biuletyn informacyjny „Więści z Uczelni” oraz „Ofertę usług dla biznesu”. Istotnym elementem wsparcia studentów i absolwentów w relacjach z pracodawcami jest Giełda Promocji Absolwentów Politechniki Częstochowskiej, organizowana co roku przez Stowarzyszenie Wychowanków Politechniki Częstochowskiej. Jest to okazja do zaprezentowania osiągnięć zawodowych absolwentów Uczelni, a jednocześnie stwarza możliwość spotkania wystawców, czyli potencjalnych pracodawców i studentów, czyli potencjalnych pracowników. Ponadto Wydział wspiera studentów w poszukiwaniu miejsca praktyk poprzez organizację Banku Praktyk, który funkcjonuje na stronie internetowej Wydziału.

Studenci wizytowanego kierunku mogą w ramach programu Erasmus+ realizować część swojego toku studiów za granicą. Mogą zdecydować się na semestralny lub dwusemestralny wyjazd na studia do uczelni zagranicznej lub na odbycie praktyki w zagranicznej instytucji

nieakademickiej. W przypadku podjęcia decyzji o udziale w wymianie studenckiej otrzymują oni wsparcie ze strony Uczelni.

Uczelnia wdrożyła kompleksowy system adaptacji i wsparcia osób niepełnosprawnych oraz stara się, żeby studenci niepełnosprawni mieli równe szanse w dostępie do edukacji. Sprawami związanymi z osobami niepełnosprawnymi na Uczelni zajmuje się Biuro Osób Niepełnosprawnych, kierowane przez Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych. Biuro zajmuje się rozpoznawaniem potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych oraz udzielaniem szeroko rozumianego wsparcia w ich rozwiązywaniu. Podejmowane są działania mające na celu stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa studentów niepełnosprawnych w procesie kształcenia i we wszystkich innych obszarach życia akademickiego. Dużą rolę w społeczności akademickiej odgrywa Międzywydziałowe Koło Integracji i Wsparcia „FENIKS” Studentów Niepełnosprawnych Politechniki Częstochowskiej, które zrzesza studentów niepełnosprawnych. Jest ono nie tylko głosem i reprezentacją samych osób zainteresowanych, ale także pomysłodawcą różnych inicjatyw i imprez. Organizuje dla studentów niepełnosprawnych szereg dodatkowych aktywności, takich jak wyjazdy szkoleniowe i integracyjne, wyjście do instytucji kultury, konferencje, spotkania integracyjne czy też olimpiadę sportową. Uczelnia zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Studenci niepełnosprawni mogą liczyć na indywidualną organizację studiów, zmianę warunków uczestnictwa w zajęciach, zgodę prowadzącego zajęcia na nagrywanie zajęć, pomoc w zdobywaniu materiałów dydaktycznych niezbędnych do studiowania, zmianę grupy językowej na lepiej dostosowaną do ich możliwości, dostosowanie zajęć wychowania fizycznego z uwzględnieniem rodzaju i stopnia niepełnosprawności, indywidualne warunki korzystania z biblioteki, zezwolenie na wjazd i parkowanie na terenie Uczelni, a także miejsce w domu studenckim lepiej dostosowane do ich potrzeb wynikających ze stopnia niepełnosprawności. Zgodnie z Regulaminem przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom pierwszego i drugiego stopnia Politechniki Częstochowskiej studenci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami. W razie potrzeby studenci niepełnosprawni mogą również liczyć na wsparcie Władz Wydziału. Uczelnia stara się podchodzić indywidualnie do każdego przypadku studenta niepełnosprawnego i wspólnie szukać możliwości wsparcia oraz likwidacji barier. Warto odnotować, że na kierunku Finanse i rachunkowość studiuje na studiach stacjonarnych 14 osób niepełnosprawnych, natomiast na studiach niestacjonarnych 4 osoby niepełnosprawne.

Za reprezentowanie studentów Wydziału Zarządzania, w tym studentów wizytowanego kierunku, odpowiedzialna jest Wydziałowa Rada Samorządu Studentów. Jej członkowie uczestniczą w pracach organów kolegialnych Wydziału i realizują projekty o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i integracyjnym. Samorząd studencki współpracuje z jednostkami Uczelni oraz podejmuje się rozwiązywania problemów studenckich, jeśli takie występują. Przedstawiciele samorządu poinformowali Zespół Oceniający PKA, że mają możliwość swobodnego działania i współdecydują o sprawach studenckich. Podkreślili także, że mają zapewnione odpowiednie wsparcie ze strony Wydziału, tzn. mogą korzystać z infrastruktury Uczelni, mają zapewnione biuro oraz środki finansowe na działalność.

Studenci wizytowanego kierunku podkreślali, że wybrali Politechnikę Częstochowską z polecenia lub z racji na miejsce zamieszkania oraz że ponownie podjęliby studia w tym samym miejscu przede wszystkim ze względu na przyjazną atmosferę i uczciwe traktowanie przez nauczycieli akademickich.

8.2.

Kluczowym aspektem w zakresie monitorowania, rozwoju i doskonalenia systemu opieki, wspierania i motywowania studentów jest możliwość wyrażenia przez studentów w

ramach anonimowych ankiet opinii na temat nauczycieli akademickich i prowadzonych przez nich zajęć oraz na temat funkcjonowania dziekanatów.

Ponadto studenci mogą przekazywać swoje uwagi na temat procesu kształcenia, relacji z nauczycielami akademickimi oraz obsługi administracyjnej opiekunowi roku oraz władzom Wydziału lub Instytutu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział wdrożył mechanizmy opieki, wspierania i motywowania studentów w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia. Wsparcie udzielane studentom w procesie kształcenia przez nauczycieli akademickich, w powiązaniu z rozwijaniem ich samodzielności i stymulowaniem do pełnienia aktywnej roli w tym procesie, należy ocenić pozytywnie. Na uwagę zasługuje możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, dobrze funkcjonujący system pomocy materialnej, sprawny system zgłaszania i rozpatrywania wniosków i zażaleń, wysokiej jakości obsługa administracyjna. Ponadto Wydział stara się wspierać samorządność studencką i studencki ruch naukowy. Działania Wydziału z reguły uwzględniają zróżnicowane potrzeby różnych grup studentów. Ważnym aspektem oceny wizytowanego kierunku jest opinia aktualnych studentów, którzy są generalnie zadowoleni z kształcenia i funkcjonowania na Uczelni oraz ponownie zdecydowaliby się na podjęcie studiów w tym miejscu. Duże znaczenie w tym aspekcie ma otwartość władz Wydziału i Instytutu na uwzględnienie studenckiej perspektywy oraz przyjazna atmosfera panująca na Wydziale. Ponadto dzięki uzyskiwaniu przez studentów efektów kształcenia sylwetka absolwenta umożliwia odnalezienie się na rynku pracy. Warto także podkreślić, że skuteczność systemu opieki, wspierania i motywowania studentów jest systematycznie badana oraz w miarę możliwości finansowych i organizacyjnych Wydziału udoskonalana.

Dobre praktyki

Efektem współpracy Wydziału z Radą Doradczą Przedstawicieli Biznesu jest organizacja wizyt studyjnych i wycieczek dydaktycznych oraz powstanie Banku Praktyk z ofertami praktyk i staży dla studentów Wydziału. Wydział poprzez Bank Praktyk wspiera studentów w znalezieniu odpowiedniego miejsca praktyki zawodowej.

Wydział realizuje projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich o nazwie „Be Creative – rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu”. Założeniem projektu jest podniesienie kompetencji i umiejętności studentów odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa.

Zalecenia

1. Zaleca się usprawnienie działania i systematyczną aktualizację systemu USOSweb w celu efektywnej komunikacji w obrębie Uczelni i sprawnej obsługi administracyjnej studentów.
2. Zaleca się wprowadzenie indeksów elektronicznych.
5. **Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny**

Kierunek *finanse i rachunkowość* jest oceniany przez PKA po raz pierwszy.